

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่ใช้เพลงแหล่งของ พร ภิมย์ กับ กลุ่มที่ใช้เพลงไทยลูกทุ่งเป็นสื่อ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
  - 1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 1.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการเขียนสรุปความ
  - 2.1 การเขียน
    - 2.1.1 ความหมายของการเขียน
    - 2.1.2 ประเภทของการเขียน
  - 2.2 การเขียนสรุปความ
    - 2.2.1 ความหมายของการเขียนสรุปความ
    - 2.2.2 ความสำคัญของการเขียนสรุปความ
    - 2.2.3 ประโยชน์ของการเขียนสรุปความ
    - 2.2.4 องค์ประกอบของการเขียนสรุปความ
    - 2.2.5 หลักเกณฑ์การเขียนสรุปความ
    - 2.2.6 การสอนและพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความ
3. การใช้เพลงประกอบการสอน
  - 3.1 ประเภทของเพลง
  - 3.2 ประโยชน์และคุณค่าของการใช้เพลงประกอบการสอน
  - 3.3 เกณฑ์การให้คะแนนการเขียนสรุปความ
  - 3.3 การเลือกเพลงประกอบการสอน

- 3.4 องค์ประกอบของเพลง
4. เอกสารเกี่ยวกับเพลงเหล่านี้ของ พร ภิรมย์
  - 4.1 ความหมายของเพลงเหล่านี้
  - 4.2 ผลงานเพลงที่มีคุณค่าเป็นอมตะ
  - 4.3 ความสำคัญของเพลงเหล่านี้ พร ภิรมย์
  - 4.4 ประโยชน์ของการนำเพลงเหล่านี้ พร ภิรมย์ มาเป็นสื่อ
5. เอกสารเกี่ยวกับเพลงไทยลูกทุ่ง
  - 5.1 ความหมายของเพลงไทยลูกทุ่ง
  - 5.2 ความสำคัญของเพลงไทยลูกทุ่ง
  - 5.3 ประโยชน์ของการนำเพลงไทยลูกทุ่งมาเป็นสื่อ
6. เอกสารเกี่ยวกับจิตวิทยาการเขียนสรุปความ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้ เป็นหลักสูตรท้องถิ่นและสถานศึกษา ซึ่งได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

วิสัยทัศน์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกใน

ความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 4)

หลักการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาระดับพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 4)

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตาม อัยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาระดับพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาคือ และการประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาระดับพื้นฐาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 5)

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

จากวิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะเห็นได้ว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนามนุษย์ให้มีความสมดุลด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี มีคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยคู่กับการเป็นพลโลก อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 6)

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับ และส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัด และลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจน

การเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมแสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเอง และสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	
ห้องสมุดงานวิจัย	
วันที่..... 1	ส.ย. 2555
เลขทะเบียน.....	246542
เลขเรียกหนังสือ.....	

3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ใน
การกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ,
2552, หน้า 12)

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้
ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และ
เขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้า
อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้
ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลง
ของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติ
ของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทย
อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สิ่ง que ผู้เรียน ฟังรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรจึงกำหนดตัวชี้วัดเพื่อระบุสิ่งที่นักเรียนฟังรู้ และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐาน การเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ การสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระภาษาไทย

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 25)

ตาราง 1

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐาน ท 2.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ประถมศึกษาปีที่ 4	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด และครึ่งบรรทัด	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด และครึ่งบรรทัด ตามรูปแบบ การเขียนตัวอักษรไทย
ประถมศึกษาปีที่ 4	2. เขียนสื่อสาร โดยใช้คำได้ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสม	การเขียนสื่อสาร เช่น 1. คำขวัญ 2. คำแนะนำ
ประถมศึกษาปีที่ 4	3. เขียนแผนภาพ โครงเรื่อง และ แผนภาพความคิด เพื่อใช้พัฒนา งานเขียน	การนำแผนภาพ โครงเรื่อง และ แผนภาพความคิดไป พัฒนา งานเขียน

ตาราง 1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ประถมศึกษาปีที่ 4	4. เขียนย่อความจากเรื่องสั้น ๆ	การเขียนย่อความจากสื่อต่าง ๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่าง ๆ ประกาศ จดหมาย คำสอน
ประถมศึกษาปีที่ 4	5. เขียนจดหมายถึงเพื่อน และบิดา มารดา	การเขียนจดหมายถึงเพื่อน และ บิดามารดา
ประถมศึกษาปีที่ 4	6. เขียนบันทึกและเขียนรายงาน จากการศึกษาค้นคว้า	การเขียนบันทึกและเขียนรายงาน จากการศึกษาค้นคว้า
ประถมศึกษาปีที่ 4	7. เขียนเรื่องตามจินตนาการ	การเขียนเรื่องตาม จินตนาการ
ประถมศึกษาปีที่ 4	8. มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน

สรุปได้ว่า จากตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนไว้ว่า มีทักษะในการ เขียนสื่อสาร สามารถเล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม โดยใช้คำได้ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสมได้ด้วยตนเอง มีความเข้าใจและสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่าน เขียนย่อความจากเรื่องสั้น ๆ และมีมารยาทในการเขียน

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกูลวิทยา) สำนักงานเขตบางขุนเทียน ได้จัดการเรียนรู้โดยอิงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนได้จัด โครงสร้างรายวิชาโดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาการสรุปความ แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ และวิเคราะห์ วิจัยเรื่องที่อ่าน และฟังอย่างมีเหตุผล พูดและเขียนได้ชัดเจนถูกต้องเหมาะสม ตรงตามตัวชี้วัด สามารถแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ ทั้งการพูดและการเขียน อ่านและฟังสิ่งที่มีประโยชน์ตลอดเวลาและมีมารยาทในการใช้ภาษา โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาสมรรถภาพการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้า นำความคิดไปใช้ในการตัดสินใจ

แก้ไขปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต ให้สอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

ดังนั้น การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสรุปความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่ใช้เพลงแหล่งของ พร ภิรมย์ และกลุ่มที่ใช้เพลงไทย ลูกทุ่งเป็นสื่อ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงมีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตเจ้า(หัวนุกุลวิทยา) ในสาระที่ 2 การเขียน เพราะการสอนเขียนสรุปความเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพการสื่อสาร ผู้เรียนเกิดพัฒนาสมรรถภาพการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าในระดับสูง ประการสำคัญการนำเพลงแหล่ง และเพลงไทยลูกทุ่งมาเป็นสื่อ ช่วยให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร ตลอดจนผู้เรียนได้พัฒนาทางด้านอารมณ์ให้เกิดสุนทรีย์อีกด้วย

เอกสารเกี่ยวกับการเขียนสรุปความ

การเขียน

เป็นทักษะทางภาษาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญมากในชีวิตประจำวัน เป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ออกมาเป็นตัวหนังสือเพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบ นับเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนที่สุดในบรรดาทักษะทั้งสี่ของการใช้ภาษา เพราะก่อนจะปรากฏออกมาเป็นงานเขียนเรื่องใด ๆ ก็ตาม ผู้เขียนต้องมีข้อมูล มีการสะสมประสบการณ์ และการก่อรูปการนึกคิดเป็นเบื้องหลัง นอกจากนี้ก็ต้องมีความชำนาญในการเรียบเรียงข้อมูลจากความคิดที่ถกกันกรองแล้วเสนอออกมาเป็นข้อเขียน (วนิดา บำรุงไทย, 2545, หน้า 13)

ความหมายของการเขียน สมพร มั่นตะสูตร (2540, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียน คือ การสื่อสารความรู้ ความคิด ทักษะคติ และอารมณ์เป็นตัวอักษรจากผู้เขียนถึงผู้อ่าน การเขียนเป็นทั้งศิลป์และศาสตร์ ทั้งยังอธิบายไว้ว่า

การเขียนประกอบด้วยอุปกรณ์สำคัญคือ ภาษาที่งดงาม ประณีต สามารถสื่อสารได้ทั้ง ความรู้ ความคิด อารมณ์ และความปรารถนา ในส่วนที่เป็นศาสตร์เพราะการเขียนจะต้อง ประกอบด้วยความรู้ หลักการ วิธีการ ทฤษฎีต่าง ๆ แต่ศิลปะการเขียนนั้นเป็นเรื่องเฉพาะ ตนซึ่งอาจศึกษาแนวเขียนและศึกษากลวิธีและถือเป็นแบบฝึกหัดของตนในการฝึกฝน ต่อไปได้ การเขียนจึงเป็นศิลปศาสตร์ของมนุษย์

กองทัพ เคลือบพนิชกุล (2544, หน้า 2) กล่าวว่า การเขียน คือ ทักษะการใช้ภาษา ที่แสดงออกเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความรู้ ประสบการณ์ จินตนาการ และ ข่าวสารเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบถึงความต้องการในสิ่งดังกล่าว ตามเจตนาของผู้เขียน งานเขียนจะเกิดผลดีหรือผลเสียนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของเนื้อหา และกลวิธีการเขียนของผู้เขียนเป็นสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548, หน้า 24) ได้นิยามความหมายของการเขียนว่า การเขียน หมายถึง การแสดงความรู้สึก ความคิดและความรู้สึกที่มีอยู่ในใจออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้ โดยวิธีใช้สัญลักษณ์ที่เรียกว่า ตัวอักษร เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจในเจตนาของผู้เขียน และนอกจากนี้นักภาษาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญทางภาษา หลายท่านได้ให้คำนิยามคำว่า การเขียนไว้ดังนี้

กันต์คนัย วรจิตติพล (2542, หน้า 12) และนพดล จันทรเพ็ญ (2540, หน้า 91) ให้ความหมายของการเขียนในทำนองเดียวกันว่า การเขียน คือ การถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความต้องการและประสบการณ์ต่าง ๆ โดยการรวบรวมและเรียบเรียงเป็น ลายลักษณ์อักษรเพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านได้ตรงตามจุดประสงค์

กัณหา คำหอมกุล (2548, หน้า 32) และศุติตา แดงประเสริฐ (2549, หน้า 70) ได้กล่าวถึง ความหมายของการเขียนในทำนองเดียวกันว่า การเขียน คือ การถ่ายทอด ความรู้ ความคิด ความรู้สึกของผู้ส่งสาร โดยผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบออกมา เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อสื่อสารให้ผู้รับสารเข้าใจ

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาต่างประเทศให้คำนิยามของการเขียนไว้ดังนี้

Zamel (1982, p. 187) และ Taylor (1984, pp. 1-15) กล่าวในทำนองเดียวกันว่า การเขียนเป็นการสำรวจความคิดและการเรียนรู้งานด้านความคิด เป็นกระบวนการแสวงหา

เชิงสร้างสรรค์ (discovery creative procedure) โดยมีลักษณะผสมผสานระหว่างเนื้อหา และภาษา กล่าวคือ เป็นการใช้ภาษาเพื่อการค้นหาสิ่งที้นอกเหนือความรู้เดิมที่มีอยู่

การเขียนจึงเป็นเครื่องมือในการค้นหาความหมายจากประสบการณ์ของผู้เขียน เพื่อจะได้นำสิ่งเหล่านั้นมาเสนอผู้อ่าน ในความคิดของ Taylor การเขียนมิใช่เครื่องมือ สะท้อนความคิดของผู้เขียน หากแต่ยังเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดได้อีกด้วย ดังนั้น การเขียน คือ การประดับประดาที่เชื่อมโยงกันอย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และ สมเหตุสมผล และเขียนได้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ โดยที่ผู้เขียนสามารถสื่อสารตามที่ ต้องการได้ การเขียนจะต้องไม่คลุมเครือ กล่าวคือ จะต้องประกอบด้วยความต้องการ

จากคำจำกัดความข้างต้นสรุปได้ว่า การเขียน คือ การสื่อสาร ความรู้ ความคิด ทัศนคติ และอารมณ์ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร โดนผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็น ระบบ ตรงตามวัตถุประสงค์ ถูกต้อง ไม่คลุมเครือ

ประเภทของการเขียน การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิดและความเข้าใจ ของตนเอง ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเข้าใจ นอกจากนี้การเขียนยังเป็นเครื่องมือ ในการเรียนรู้ เป็นสื่อต่าง ๆ ที่ช่วยจรรโลงใจให้ผู้อ่านเกิดความสุข คลายความทุกข์ได้ ตามประเภทของการเขียนนั้น ๆ ซึ่งมีผู้แบ่งประเภทการเขียนไว้ดังนี้

สมพร มั่นตะสูตร (2540, หน้า 8-10) ได้จำแนกประเภทของการเขียนตาม จุดมุ่งหมายของการเขียน ดังนี้

1. บันเทิงคดี (fiction) หมายถึง เรื่องที่เขียนขึ้นจากการสมมุติผสมกับจินตนาการ โดยยึดหลักความสมจริงให้มากที่สุด แบ่งเป็น นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร ทัศนคติ หรือ ปกติกะอื่น ๆ

2. สารคดี (feature or non-fiction) คือ งานเขียนที่ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ ความรู้เนื้อหาสาระเชิงวิชาการแก่ผู้อ่านมากกว่าความเพลิดเพลิน แต่มีสารคดีประเภทที่ ให้ความบันเทิงปะปนอยู่ด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฝีมือของผู้เขียนเป็นสำคัญ ลักษณะที่สำคัญ ของสารคดี คือ

2.1 มีจุดมุ่งหมายที่ให้ความรู้เบื้องต้น

2.2 ต้องให้ความคิดและความจริงที่เชื่อถือได้

2.3 ให้คุณค่าทางปัญญาแก่ผู้อ่าน

มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ (2541, หน้า 120) ได้จำแนกประเภทของการเขียนตามจุดมุ่งหมายของการเขียน ดังนี้

1. การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง คือ การเขียนเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ ส่วนใหญ่ใช้ในการเขียนชีวประวัติ การเขียนข่าว การเขียนสารคดี การเขียนแบบนี้ ผู้เขียนต้องเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์และใช้ข้อมูลถูกต้องตามความเป็นจริง
2. การเขียนเพื่ออธิบาย คือ การเขียนเพื่อบอกวิธีการทำสิ่งหนึ่ง ซึ่งเจตนาเพื่อแก้ปัญหา ผู้เขียนต้องลำดับขั้นตอนของเรื่องเป็นอย่างดี และใช้ภาษาที่รัดกุม ชัดเจนเพื่อให้ผู้อ่าน เข้าใจง่าย
3. การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น คือ การเขียนแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน ซึ่งอาจมีข้อคิด คติ หรือแนวคิดที่น่าสนใจแทรกอยู่ด้วย
4. การเขียนเพื่อโฆษณา คือ การเขียนจูงใจ เชิญชวนให้ผู้อ่านสนใจสิ่งที่เขียน แนะนำ เช่น การเขียนคำโฆษณา คำขวัญ คำที่ใช้ควรให้สั้น มีการเล่นลีลาของคำ เพื่อให้ผู้อ่านสนใจ
5. การเขียนเพื่อสร้างจินตนาการ คือ การถ่ายทอดความรู้สึก จินตนาการ ให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเห็นภาพตามผู้เขียน ต้องใช้คำประณีต มีความหมายแฝง เช่น การเขียนเรื่องนวนิยาย เป็นต้น

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาทัน อิมสำราญ (2548, หน้า 189-190) ได้จำแนกประเภทของการเขียนตามจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง คือ การนำเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เป็นลำดับอยู่แล้ว มาถ่ายทอดเป็นข้อเขียน อาจเป็นเรื่องราวที่ผู้เขียนประสบเองหรือเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือเกิดขึ้นในสังคมทั่วไป การเขียนเพื่อเล่าเรื่องส่วนใหญ่เป็นการเขียนเล่าประวัติ เล่าเหตุการณ์ หรือประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น การเขียนสารคดีและเขียนข่าว เป็นต้น สิ่งสำคัญสำหรับการเขียนเล่าเรื่องคือ จะต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามความเป็นจริงและต้องเล่าเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
2. การเขียนเพื่ออธิบาย คือ การเขียนเพื่อชี้แจง อธิบาย เช่น อธิบายวิธีใช้ วิธีทำ ขั้นตอนการทำ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและปฏิบัติตามได้ เช่น อธิบายวิธีใช้เครื่องมือ ขั้นตอนการปรุงอาหาร ขั้นตอนการตอนกิ่ง ตัดตาต้นไม้ การดูแล

รักษาเครื่องใช้ในบ้านหรืออธิบายเปรียบเทียบของสองสิ่ง เป็นต้น การเขียนเพื่ออธิบายต้องระวังเรื่องการใช้ภาษา ต้องใช้ภาษาที่สั้นกระชับ เข้าใจง่าย และเป็นไปตามลำดับขั้นตอน

3. การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น เป็นการเขียนเพื่อวิเคราะห์ วิวิจารณ์ แนะนำหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างเดียว หรืออาจมีข้อเสนอแนะประกอบ โดยต้องคำนึงถึงพื้นฐานข้อเท็จจริงอีกทั้งต้องมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล ตัวอย่างการเขียนแสดงความคิดเห็น เช่น การเขียนบทความ การเขียนบทวิจารณ์และการเขียนบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

4. การเขียนเพื่อสร้างจินตนาการ เป็นการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้อ่านมีอารมณ์คล้อยตามและเกิดจินตนาการเห็นภาพตามที่ผู้เขียนต้องการ การใช้ถ้อยคำภาษาในงานเขียนลักษณะนี้ ต้องใช้ถ้อยคำภาษาที่ประณีตงดงาม สามารถสื่ออารมณ์และความรู้สึกให้เกิดแก่ผู้อ่านได้ ซึ่งในบางครั้งก็ต้องใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแฝง มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ หรือมีความหมายเชิงเปรียบเทียบเพื่อช่วยสร้างจินตนาการให้เกิดแก่ผู้อ่าน การเขียนตามจุดมุ่งหมายนี้จะปรากฏในการเขียนประเภทบันเทิงคดีเป็นส่วนใหญ่

5. การเขียนเพื่อโน้มน้าวใจ เป็นการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์ที่ชักจูงโน้มน้าวใจ ให้ผู้อ่านยอมรับในสิ่งที่ผู้เขียนเสนอ เช่น การเขียนโฆษณา การเขียนคำขวัญ การใช้ภาษาในงานเขียนประเภทนี้ต้องใช้ภาษาที่สั้นกระชับรัดกุม สะดุดตา สะดุดใจผู้อ่าน อาจเล่นคำ เล่นสำนวน เพื่อให้เกิดความคล่องจองทำให้ผู้อ่านจดจำได้ในเวลาอันรวดเร็ว

6. การเขียนเพื่อล้อเลียนเสียดสี เป็นการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์ที่จะต้องดำเนินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นบุคคล เหตุการณ์หรือสถานการณ์ แต่เป็นการดำเนินอย่างนุ่มนวล ทำนองดีเพื่อก่อ การเขียนลักษณะนี้ต้องไม่มีลักษณะการกล่าวร้ายหรือมุ่งทำลาย การใช้ภาษาในงานเขียนประเภทนี้ต้องสุภาพนุ่มนวล อาจแทรกอารมณ์ขันทำนองขำล้อด้วยถ้อยคำหรือด้วยเรื่องราว

7. การเขียนเพื่อกิจธุระ คือ การเขียนที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง การเขียนชนิดนี้จะมีรูปแบบการเขียนและลักษณะการใช้ภาษาที่แตกต่างกันไปตามประเภท

ของงานเขียน เช่น การเขียนหนังสือราชการ การเขียนจดหมายธุรกิจ การเขียนโทรเลข การเขียนประกาศแจ้งความ เป็นต้น

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเขียนสามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ตามจุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ของผู้เขียนว่าต้องการสื่อสารให้ ผู้รับสารเข้าใจในเรื่องใด

การเขียนสรุปความ

ความหมายการเขียนสรุปความ เป็นการเขียนสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญของเรื่อง ที่อ่านโดยใช้หลักการเขียนตอบคำถามให้ได้สาระว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม อย่างไร และนำเนื้อหาสำคัญดังกล่าวมาเรียบเรียงใหม่ให้สละสลวย ต่อเนื่องอย่างชัดเจน และกะทัดรัด (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, 2545, หน้า 224)

วรมน เจริญสุวรรณ (2548, หน้า 229) ได้กล่าวถึง การสรุปความไว้ว่า

1. เป็นวิธีลดหรือตัดสาระอีกวิธีหนึ่ง หลังจาการแปลความและการตีความแล้ว
2. เป็นการย่ออย่างสั้นที่สุด กล่าวคือ กล่าวแต่เพียงความคิดสำคัญที่สุดเท่านั้น โดยอาจเสนอแนะเสียง หรือจุดประสงค์ของผู้ส่งสารไว้ด้วยว่า เป็นไปในทำนองใด เช่น แนะนำ สั่งสอน เยาะเย้ย หรือตักเตือน เป็นต้น

3. คล้ายกับการย่อความตรงที่เป็นการจับใจความสำคัญเหมือนกัน ต่างกันที่ว่าการย่อความเป็นการจับใจความสำคัญให้ครบถ้วนทุกประเด็น แต่การสรุปความนำเสนอเฉพาะประเด็นที่สำคัญที่สุด ซึ่งอาจแฝงเจตนาหรือน้ำเสียงของผู้ส่งสารด้วย

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายการเขียนสรุปความไว้ ดังนี้

สรวิทย์ เคียนสันเทียะ (2545, หน้า 9) และจุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาทยัน

อัมมสาราญ (2548, หน้า 229) ให้ความหมายของการเขียนสรุปความไว้ทำนองเดียวกันว่า การเขียนสรุปความ หมายถึง การเขียนเฉพาะประเด็นสำคัญของเรื่องโดยผ่านกระบวนการคิดใคร่ครวญอย่างมีเหตุผล เพื่อให้ได้ใจความสั้น กะทัดรัด และสละสลวย ด้วยสำนวนของผู้เขียนเอง

กัณหา คำหอมกุล (2548, หน้า 35) และดุสิตา แดงประเสริฐ (2549, หน้า 74)

ได้กล่าวถึง ความหมายของการเขียนสรุปความในทำนองเดียวกันว่า การเขียนสรุปความ

เป็นการเขียนเฉพาะเนื้อหาสำคัญของเรื่องที้อ่านหรือฟังให้ได้ใจความครบสมบูรณ์ที่สุด ด้วยภาษาสำนวนของตนเอง

เฉลิมพล ฌ เชียงใหม่ (2547, หน้า 20) ได้ให้ความหมายของการเขียนสรุปความ ว่า การเขียนสรุปความ หมายถึง การเก็บความในบทความ บทอ่าน หรือเรียงความ แล้วนำมาเรียบเรียงใหม่โดยใช้คำพูดของผู้เขียนสรุปเองให้ได้เนื้อหากระทัดรัดและครอบคลุมใจความเดิมทั้งหมด แต่ความหมายต้องไม่ผิดเพี้ยนไปจากเรื่องเดิม มีจุดประสงค์เพื่อความสะดวกแก่การนำไปใช้

นอกจากนี้ ยังมีนักการศึกษาต่างประเทศให้คำนิยามของการเขียนสรุปความไว้ ดังนี้

Batteiger (1992, p. 23) ให้ความหมายของการสรุปความโดยสรุปว่า เป็นการเก็บใจความสำคัญหรือแนวคิดของเรื่องแล้วเขียนด้วยภาษาของตนเอง เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่รวดเร็วและรัดกุม ในการเขียนนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของรูปแบบและวัตถุประสงค์

Bazerman (1995, p. 12) ให้ความหมายว่า หมายถึง การย่อข้อความเดิมให้สั้นลง โดยนำมาเฉพาะข้อความที่สำคัญ ซึ่งมีเทคนิคสามประการ ดังนี้ การเลือก การลบหรือจดมา และนำมาส่วนน้อย ง่ายต่อการเข้าใจ ทำให้การสื่อสารมีความรวดเร็วแต่คงความหมายเดิมไว้ ดังนั้น ในการที่จะเขียนสรุปความได้ ผู้เขียนจะต้องฝึกจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังหรืออ่าน แล้วนำความสามารถในการใช้ภาษามาเรียบเรียงข้อความที่สรุปให้มีความสละสลวยด้วยภาษาของตน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันต่อไป

จากความหมายที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำจำกัดความ เรื่อง การเขียนสรุปความไว้ สรุปได้ว่า การเขียนสรุปความ หมายถึง การเก็บประเด็นสำคัญของเรื่องที้อ่านหรือฟัง โดยผ่านกระบวนการคิด อย่างมีเหตุผล เพื่อให้ได้เนื้อหากระทัดรัด และครอบคลุมใจความเดิมทั้งหมด ด้วยสำนวนของผู้เขียนเอง

ความสำคัญของการเขียนสรุปความ การเขียนสรุปความเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสาร เพราะจะช่วยให้จดจำเรื่องราวหรือประเด็นสำคัญจากสิ่งที่ได้อ่าน ได้ฟัง เรื่องราวต่าง ๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ในการศึกษา การทำงาน และใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสรุปความไว้ ดังนี้

ขนิษฐา แสงภักดี (2540, หน้า 23) และสมจิตร เม่นเกาะ (2546, หน้า 10) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการเขียนสรุปความในทำนองเดียวกันว่า การเขียนสรุปความ มีบทบาทสำคัญมากในชีวิตประจำวัน ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญของการสื่อสาร เพราะจะช่วยให้อรรถาธิบายสาระสำคัญจากสิ่งที่ได้ฟังได้อ่าน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

พริ้มเพราวดี หันตรา (2541, หน้า 79) และสรวิทย์ เกียนสันทียะ (2545, หน้า 13) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการเขียนสรุปความว่า การเขียนสรุปความเป็นทักษะการใช้ภาษาที่มีความสำคัญและจำเป็นในการสื่อสาร เพราะจะช่วยให้อรรถาธิบายสาระสำคัญจากสิ่งที่ได้ฟังและอ่าน การใช้ภาษาเพื่อเขียนสรุปความให้ได้ดีนั้นต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างถูกต้องหลักเกณฑ์จึงจะทำให้การเขียนสรุปความมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กมลพรรณ บินอิบรอฮีม (2547, หน้า 13), กัณหา คำหอมกุล (2548, หน้า 36) และดุสิตา แดงประเสริฐ (2549, หน้า 75) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการเขียนสรุปความในทำนองเดียวกันว่า การเขียนสรุปความมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาและการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เพราะจะช่วยให้อรรถาธิบายสาระสำคัญจากสิ่งที่ได้ฟังและอ่าน ทำให้สื่อความหมายเข้าใจดีขึ้นและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ทั้งที่เป็นวิชาการและไม่เป็นวิชาการ

Brookes and Grundy (1998, p. 29) กล่าวไว้สรุปได้ว่า การเขียนสรุปความมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือสื่อสาร หากไม่สามารถใช้วิธีพูดได้ในขณะนั้น จึงต้องใช้วิธีเขียนเพื่อเตือนความจำ ความสำคัญของการเขียนสรุปความในแง่การสื่อสารเป็นการส่งสารอย่างหนึ่งที่มีผลเนื่องมาจากการรับสาร ดังนั้นจึงต้องฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ

จากความสำคัญของการเขียนสรุปความสามารถสรุปได้ว่า การเขียนสรุปความมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา และการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เพราะจะช่วยอรรถาธิบายสาระสำคัญจากสิ่งที่ฟังและอ่าน ทำให้สื่อความหมายเข้าใจดีขึ้น การใช้ภาษาในการเขียนสรุปความให้ได้ดี ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

ประโยชน์ของการเขียนสรุปความ การเขียนสรุปความจัดเป็นทักษะหนึ่งที่มีประโยชน์มากต่อการเรียนรู้ในระดับกลาง และระดับสูงขึ้นไป ดังนี้

1. มีบทบาทต่อการพัฒนาทักษะการอ่าน และทักษะการเขียนของผู้เรียน
  2. วิธีการเขียนสรุปความจะบังคับให้ผู้เรียนคิดถึงสิ่งที่อ่าน โดยต้องพิจารณาแยกแยะข้อมูลสำคัญ และใจความสนับสนุนที่สำคัญ
  3. จัดระบบข้อมูลที่จำเป็น ก่อนที่จะนำมาเขียนสรุปย่อ โดยใช้คำพูดของตนเอง
  4. เป็นวิธีการเรียนที่บูรณาการ กระบวนการในการเขียนและการอ่านเป็นอย่างดี
- Carr (1983, p. 27) กล่าวว่า การเขียนสรุปความเป็นเครื่องมือที่ได้ผล ในการช่วยให้นักเรียนรู้จักจัดข้อมูลและเขียนเรื่องขึ้นมาจากเรื่องที่อ่าน ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะ ในการถ่ายโอนจากทักษะการอ่านมาสู่ทักษะการเขียน จะเห็นได้ว่า การเขียนสรุปความ นอกจากจะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการเขียนแล้วยังส่งผลดีต่อความเข้าใจในการอ่านด้วย

พริ้มเพราวดี หันตรา (2541, หน้า 79) กล่าวถึง ประโยชน์ของการเขียนสรุปความสรุปได้ว่า การเขียนสรุปความให้ประโยชน์ทั้งในการศึกษาและในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เขียนสรุปความเป็นคนช่างสังเกต มีเหตุผล รู้จักประมวลความรู้ ความคิด มีวิจารณญาณในการตัดสินใจและสามารถคัดเลือกเรื่องที่จะอ่านและฟังได้อย่างเหมาะสม

สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ และอุดม หนูทอง (2535, หน้า 11) กล่าวถึง ประโยชน์ของการเขียนสรุปความว่า มีทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

1. ประโยชน์ทางตรง คือ การฝึกทักษะด้านการใช้ภาษาให้สามารถเก็บความสำคัญจากเรื่องที่อ่านหรือฟัง แล้วเอามาเรียบเรียงใหม่ให้มีใจความถูกต้องและครบถ้วนด้วยการใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ และกระชับ
2. ประโยชน์ทางอ้อม คือ จะช่วยฝึกฝนให้ผู้เรียนได้วิธีการในการสังเกต วิเคราะห์ และสรุปสิ่งทั้งปวงในชีวิตประจำวัน อันก่อให้เกิดนิสัยเป็นคนรู้จักประมวลความรู้ความคิด มีวิจารณญาณในการตัดสินใจรับรู้ในเหตุและผล ซึ่งจะเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไป

สรุปได้ว่า การเขียนสรุปความมีประโยชน์มากต่อการเรียนรู้ เพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักจัดข้อมูล ประมวลความรู้ ความคิด เขียนเรื่องจากเรื่องที่ฟังหรืออ่าน ทำให้มีการพัฒนาทักษะในการเขียน แล้วยังส่งผลดีต่อความเข้าใจในการอ่านด้วย

หลักเกณฑ์การเขียนสรุปความ มีนักการศึกษาได้เสนอกฎเกณฑ์ในการเขียนสรุปความเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ดังนี้

แก้วตา กรุงวงศ์ (2541, หน้า 2) กล่าวถึง หลักการเขียนสรุปความไว้ ดังนี้

1. อ่านเนื้อเรื่องทั้งหมดเพื่อทำความเข้าใจ
2. จับใจความสำคัญให้ครบถ้วน
3. พิจารณาเรียงลำดับข้อความให้เข้าใจง่าย โดยไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับตาม

เรื่องเดิม

4. เรียบเรียงโดยใช้สำนวนภาษาของผู้เขียน ให้กะทัดรัด ชัดเจน สละสลวยและถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา โดยเรียบเรียงเป็นเรื่องเล่า ใช้สรรพนามบุรุษที่ 3

5. ไม่จำเป็นต้องใช้อักษรย่อ
6. เลือกใช้คำธรรมดาแทนสำนวนภาษาหรือศัพท์ยาก
7. เลือกใช้คำสันธานที่เหมาะสม เชื่อมข้อความให้กระชับ
8. หากเนื้อความเดิมเป็นร้อยกรองให้ถอดคำประพันธ์เป็นร้อยแก้วก่อน

เอกฉัตร จารุเมธีชน (2541, หน้า 111) กล่าวถึง หลักการเขียนสรุปความไว้ ดังนี้

1. ไม่ใช้สำนวนภาษาเดิม นอกจากของเดิมกะทัดรัดดีแล้ว
2. ใช้ภาษาเล่า คือ ไม่ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 หรือ 2 แต่ใช้สรรพนามบุรุษที่ 3

หรือเอ่ยชื่อ

3. รู้จักรวบรวมคำหลาย ๆ คำ วลี หรือประโยคให้สั้นเข้า หรือแทนด้วยคำสั้น ๆ
4. ไม่ใช้อักษรย่อในการเขียน
5. ใช้ราชาศัพท์และคำสุภาพได้ถูกต้อง

6. บทร้อยกรองต่าง ๆ ให้อ่านหรือฟังทำความเข้าใจแล้วย่อเป็นร้อยแก้ว

สนธิ สัตโยภาส (2538, หน้า 145) กล่าวถึงหลักการเขียนสรุปความ ไว้ดังนี้

1. อ่านเรื่องที่จะย่อให้เข้าใจแจ่มแจ้งอย่างน้อย 2 เที้ยว
2. เก็บสาระสำคัญแล้วสรุปเป็นข้อความใหม่ด้วยสำนวนของเราเองโดยทำทีละ

ย่อหน้า

3. นำสาระของแต่ละย่อหน้ามาเขียนเรียบเรียงเนื้อความให้เชื่อมต่อกัน

4. อ่านบททวนข้อความอีกครั้ง เพื่อตรวจดูว่าเนื้อความตรงกับเรื่องเดิมและครบถ้วนหรือไม่

ไพโรธ เลิศพิริยกุลมล (2543, หน้า 113) กล่าวถึง หลักการเขียนสรุปความ ไว้ดังนี้
 ขั้นที่ 1 เป็นขั้นพิจารณาสารว่ามีเนื้อหาเป็นอย่างไร รูปแบบของสารเป็นอะไร
 ขั้นที่ 2 เป็นขั้นการย่อเนื้อหาของเรื่องจากเรื่องทั้งหมด ให้เหลือประมาณหนึ่งในสาม พร้อมทั้งคิดชื่อเรื่องด้วย

ขั้นที่ 3 เป็นขั้นสรุปเรื่องให้สั้นและกะทัดรัด โดยหาข้อความหรือคำมาทดแทนประโยคหรือข้อความยาว ๆ ให้เหลือข้อความที่สั้นให้ได้ ในขั้นนี้คิดปรับปรุงถ้อยคำและชื่อเรื่องให้กระชับรัดกุมกว่าเดิม ขั้นนี้ถือเป็นสรุปความได้แล้ว

ขั้นที่ 4 เป็นขั้นสุดท้ายคือ ขั้นการสรุปรวบยอดเรื่องราวทั้งหมดให้เหลือเฉพาะใจความสำคัญจริง ๆ หรือให้เหลือประเด็นหลักเพียงประเด็นเดียว ขั้นนี้เป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดและเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุดด้วย

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาทัน อิมสำราญ (2548, หน้า 222) ได้กล่าวถึง หลักการเขียนสรุปความไว้ ดังนี้

1. อ่านเรื่องที่ต้องการสรุปให้จบ ทางที่ดีควรอ่านสองครั้ง ครั้งแรกอ่านแบบคร่าว ๆ ให้เข้าใจเรื่องหรือจับใจความ โดยส่วนรวมก่อนแล้วจึงอ่านครั้งที่สองเพื่อจับใจความสำคัญที่เป็นความคิดหลักของผู้เขียนในแต่ละย่อหน้า (หรือกลุ่มย่อหน้า) บางครั้งความคิดหลักอาจปรากฏเป็นประโยคความสำคัญเด่นชัด ผู้สรุปความก็ทำเครื่องหมาย เช่น ชิดเส้นใต้ หรือเขียนสรุปใจความสำคัญแต่ละย่อหน้าไว้ ถ้าย่อหน้าใดผู้เขียนไม่ได้แสดงประโยคใจความสำคัญไว้เด่นชัดหรือไม่ได้แสดงความคิดหลักเป็นประโยคใจความสำคัญไว้ แต่ผู้สรุปสามารถอ่านพิจารณาความคิดหลักของคนเขียนได้ ก็สามารถเขียนสรุปความคิดหลักของย่อหน้านั้น ๆ ด้วยภาษาของตนเองได้ แต่ถ้าอ่านจนจบย่อหน้าและพิจารณาแล้วไม่เห็นว่าประโยคใดเป็นใจความสำคัญหรือเห็นว่าเป็นประโยคใจความสำคัญพอ ๆ กันหมดจนไม่อาจสรุปความคิดหลักได้ ให้ทดลองอ่านอีกครั้งหนึ่งขณะที่อ่านก็ให้คำนึงถึงหลักการเขียนย่อหน้าที่ดีไปด้วยเสมอ บางย่อหน้าเราอาจผ่าน โดยไม่ต้องสรุปเพราะเป็นเพียงส่วนขยายความ แต่บางย่อหน้าอาจต้องเขียนสรุปความที่ยาวกว่าปกติ เนื่องจากพิจารณาว่าเป็นความคิดสำคัญที่เกี่ยวข้องกัน

2. นำผลจากการอ่านสรุปใจความจากแต่ละย่อหน้าตามที่ได้ทำเครื่องหมายหรือเขียนสรุปย่อ ๆ เอาไว้มาพิจารณาร่วมกันเพื่อเรียบเรียงสรุปความเป็นภาษาเขียนของตนเอง ปกติเรามักเรียบเรียงข้อความให้ต่อเนื่องตามลำดับย่อหน้าที่ได้อ่านสรุปไว้ด้วยภาษาที่กระชับ รัดกุม และเชื่อมโยงแต่ละความคิดหลัก แต่ละประโยคใจความสำคัญด้วยคำเชื่อมที่เหมาะสมจะเป็นเหตุเป็นผลตามลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม แต่บางครั้งก็อาจเรียงลำดับความหลักเสียใหม่ เพื่อให้การเขียนสรุปกระชับ รัดกุมยิ่งขึ้น ทั้งนี้แล้วแต่เรื่องที่ต้องสรุป

Munsell and Clough (1984, p. 217) แนะนำว่าถ้าจะเขียนสรุปความให้มีประสิทธิภาพผู้เขียนควรปฏิบัติ ดังนี้

1. อ่านเรื่องที่จะเขียนสรุปความให้เข้าใจอย่างถ่องแท้
2. แยกแยะใจความสำคัญออกจากใจความรอง หรือ ใจความย่อย
3. เรียบเรียงใจความสำคัญที่รวบรวมได้โดยใช้สำนวนภาษาของตนเองและให้กระชับ

ส่วน Taylor (1984, p. 67) แนะนำขั้นตอน วิธีการเขียนสรุปความไว้ ดังนี้

1. อ่านเรื่องที่จะสรุปให้ละเอียดเพื่อระบุ โครงสร้างและเนื้อหาที่จะใช้เขียนสรุป
2. ตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน
3. เขียนร่างที่จะเขียนสรุปความครั้งที่ 1
4. ตรวจสอบร่างที่จะสรุปความครั้งที่ 1 โดยดูเรื่องต้นฉบับเปรียบเทียบกับ
5. เขียนสรุปความครั้งที่ 2
6. ตรวจสอบร่างที่จะสรุปความครั้งที่ 2 โดยดูเรื่องต้นฉบับเปรียบเทียบกับ

Behrens and Rosen (1988, pp. 13-19) ได้เสนอขั้นตอนในการเขียนย่อเรื่องสรุปได้ดังนี้

1. อ่านเรื่องทั้งหมดอย่างละเอียด
2. อ่านเรื่องที่ละย่อหน้า ทีละตอนเพื่อเลือกข้อมูลที่สำคัญของแต่ละย่อหน้า
ครูอาจใช้คำถามตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน
3. เขียนประโยคย่อความของแต่ละย่อหน้า โดยใช้ภาษาง่าย ๆ ซึ่งเป็นของผู้อ่านเอง

4. นำประโยคที่ย่อแต่ละย่อหน้า มาเขียนสรุปเป็นข้อความ โดยตัดข้อมูลที่ซ้ำ ๆ ออก และเพิ่มเติมข้อมูลที่สำคัญเพื่อให้การเขียนเรื่องได้ใจความครบถ้วน ครูควรใช้คำถามแนะนำในการเลือกข้อมูลที่สำคัญ

5. ทบทวน ตรวจสอบ แก้ไขข้อเขียน โดยแลกเปลี่ยนอ่านในหมู่เพื่อน เพื่อแสดง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อปรับปรุงงานเขียนของตนต่อไป

จากวิธีการเขียนสรุปความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเขียนสรุปความนั้นมีขั้นตอนการเขียน ดังนี้ อ่านเรื่องที่จะสรุปให้เข้าใจ จากนั้นจับใจความสำคัญแล้ว แยกประเด็น นำใจความสำคัญแต่ละย่อหน้ามาเรียบเรียงใหม่ ให้ได้ใจความกระชับ ครอบคลุมเนื้อหาเดิมทั้งหมด โดยเปลี่ยนถ้อยคำใช้สำนวนของผู้เขียนเอง จากนั้นทบทวน เรื่องที่อ่าน นำมาเปรียบเทียบเนื้อหาที่สรุปไว้ ปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาที่ขาดไป หรือ ตัดทอนข้อความที่ไม่จำเป็นออก

เกณฑ์การให้คะแนนการเขียนสรุปความ มีผู้กำหนดเกณฑ์ไว้มากมายแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับที่ผู้สอนว่าต้องการพัฒนานักเรียนในด้านใดมากที่สุดก็จะกำหนดเกณฑ์ในด้านนั้นให้มาก ซึ่งมีนักการศึกษาและนักวิจัย ได้กำหนดหลักการวัดและประเมินผลการเขียนสรุปความไว้ ดังนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2544, หน้า 10) กำหนดหลักเกณฑ์การเขียนสรุปความไว้ดังนี้

1. สรุปใจความถูกต้อง	คะแนนเต็ม	4 คะแนน
1.1 สรุปใจความได้ตรงประเด็น		4 คะแนน
1.2 สรุปใจความได้ตรงแต่ขาด 1 ประเด็น		3 คะแนน
1.3 สรุปใจความได้ตรงแต่ขาด 2 ประเด็น		2 คะแนน
1.4 สรุปใจความได้ตรงแต่ขาด 3 ประเด็น		1 คะแนน
1.5 สรุปใจความได้น้อยแต่ขาดประเด็นสำคัญ 4 ประเด็นขึ้นไป		0 คะแนน
2. สะกดคำและวางวรรณยุกต์ถูกต้อง	คะแนนเต็ม	2 คะแนน
2.1 เขียนสะกดคำและวางวรรณยุกต์ถูกต้องทุกคำ		2 คะแนน
2.2 เขียนสะกดคำผิดและวางวรรณยุกต์ผิดที่ 2-4 คำ		1 คะแนน
2.3 เขียนสะกดคำผิดและวางวรรณยุกต์ผิดที่เกิน 4 คำ		0 คะแนน

3. เขียนประโยคถูกต้อง	คะแนนเต็ม	2 คะแนน
3.1 เขียนประโยคถูกต้องตามหลักภาษาทุกประโยค		2 คะแนน
3.2 เขียนประโยคผิดหลักไวยากรณ์ 1 ประโยค		1 คะแนน
3.3 เขียนประโยคผิดหลักไวยากรณ์ 2 ประโยคขึ้นไป		0 คะแนน
4. ความสะอาดและเป็นระเบียบ	คะแนนเต็ม	2 คะแนน
4.1 สะอาดและเป็นระเบียบทั้งหมด		2 คะแนน
4.2 จี๊ดฆ่าหรือสกปรก 1-2 ที่		1 คะแนน
4.3 จี๊ดฆ่าหรือสกปรก 3 ที่ขึ้นไป		0 คะแนน
รวมคะแนนทั้งหมด		10 คะแนน

สรวิชัย เคียนสันเทียะ (2545, หน้า 55-56) ได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการเขียนสรุปความ ไว้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเขียนสรุปใจความสำคัญได้ครบถ้วน	คะแนนเต็ม	2 คะแนน
1. เขียนสรุปใจความสำคัญได้ครบถ้วน		2 คะแนน
2. เขียนสรุปใจความสำคัญได้ 3 ใน 4 ส่วน		1.5 คะแนน
3. เขียนสรุปใจความสำคัญได้ 2 ใน 4 ส่วน		1 คะแนน
4. เขียนสรุปใจความสำคัญได้ 1 ใน 4 ส่วน		0.5 คะแนน
5. เขียนสรุปไม่ได้ใจความสำคัญ		0 คะแนน
ส่วนที่ 2 การเขียนสะกดคำ	คะแนนเต็ม	1 คะแนน
1. เขียนคำถูกต้องทั้งหมด		1 คะแนน
2. เขียนคำผิด 1-3 คำ		0.5 คะแนน
3. เขียนคำผิดมากกว่า 3 คำ		0 คะแนน

กมลพรรณ บินอิบรอฮีม (2547, หน้า 45-46) ได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการเขียนสรุปความ ไว้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ	คะแนนเต็ม	4 คะแนน
1. สรุปสาระสำคัญครอบคลุมครบถ้วน ถูกต้อง มีการเรียงลำดับความคิดต่อเนื่อง ชัดเจน		4 คะแนน

2. สรุปสาระสำคัญครอบคลุมครบถ้วน ถูกต้อง แต่มีการเรียงลำดับความคิดไม่ต่อเนื่อง ชัดเจน	3 คะแนน
3. สรุปสาระสำคัญครอบคลุมครบถ้วน ถูกต้องกึ่งหนึ่ง และมีการเรียงลำดับความคิดต่อเนื่อง ชัดเจน	2 คะแนน
4. สรุปสาระสำคัญครอบคลุมครบถ้วน ถูกต้องกึ่งหนึ่ง แต่มีการเรียงลำดับความคิดไม่ต่อเนื่อง ชัดเจน	1 คะแนน
5. สรุปสาระสำคัญไม่ครอบคลุมครบถ้วน ถูกต้อง และมีการเรียงลำดับความคิดไม่ต่อเนื่อง ชัดเจน	0 คะแนน
ส่วนที่ 2 การเขียนประโยคและการใช้ถ้อยคำสำนวน คะแนนเต็ม	4 คะแนน
1. เขียนประโยคถูกต้อง กระชับ รัดกุม เลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อความหมายได้เข้าใจสำนวนภาษาที่เรียบเรียงได้ใจความสละสลวย	4 คะแนน
2. เขียนประโยคถูกต้อง กระชับ รัดกุม เลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อความหมายได้เข้าใจแต่สำนวนภาษาที่เรียบเรียงยังไม่ได้ใจความสละสลวย	3 คะแนน
3. เขียนประโยคถูกต้อง แต่ไม่กระชับ รัดกุม เลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อความหมายพอเข้าใจสำนวนภาษาที่เรียบเรียงยังไม่ได้ใจความสละสลวย	2 คะแนน
4. เขียนประโยคถูกต้อง แต่ไม่กระชับ รัดกุม เลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อความหมายไม่เข้าใจ และสำนวนภาษาที่เรียบเรียงไม่ได้ใจความสละสลวย	1 คะแนน
5. เขียนประโยคไม่ถูกต้อง ไม่กระชับ รัดกุม เลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อความหมายไม่เข้าใจไม่ตรงความหมาย สำนวนภาษาที่เรียบเรียงไม่ได้ใจความสละสลวย	0 คะแนน
ส่วนที่ 3 การเขียนสะกดคำ	คะแนนเต็ม
1. เขียนสะกดคำถูกต้องทั้งหมด	1 คะแนน
2. เขียนสะกดคำผิด	0 คะแนน
ส่วนที่ 4 การเว้นวรรคตอน	คะแนนเต็ม
1. เว้นวรรคได้เหมาะสมกับข้อความทุกที่	1 คะแนน
2. เว้นวรรคไม่เหมาะสมกับข้อความ	0 คะแนน

จากเกณฑ์การให้คะแนนการเขียนสรุปความดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นเกณฑ์การให้คะแนนการเขียนสรุปความดังนี้

ส่วนที่ 1 สรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ใจความสมบูรณ์ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง	คะแนนเต็ม	5 คะแนน
1. สรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ใจความสมบูรณ์ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง บอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร		5 คะแนน
2. สรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ใจความสมบูรณ์ด้วยสำนวนภาษาเดิมบอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร		4 คะแนน
3. สรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ใจความ 2 ใน 4 ส่วน บอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหนด้วยสำนวนภาษาของตนเอง		3 คะแนน
4. สรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ใจความ 2 ใน 4 ส่วนบอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหนโดยใช้สำนวนภาษาเดิม		2 คะแนน
5. สรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ใจความน้อยกว่า 2 ใน 4 ส่วน บอกได้ว่า ใคร ทำอะไร		1 คะแนน
6. สรุปใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้		0 คะแนน
ส่วนที่ 2 การเรียงประโยคและการใช้ถ้อยคำสำนวน	คะแนนเต็ม	3 คะแนน
1. เรียงประโยคถูกต้อง ใช้คำสั้นกะทัดรัด ตรงความหมาย สละสลวย		3 คะแนน
2. เรียงประโยคถูกต้อง ใช้คำสั้นกะทัดรัด ตรงความหมาย สละสลวย 3 ใน 4 ส่วนของเรื่อง		2 คะแนน
3. เรียงประโยคถูกต้อง ใช้คำสั้นกะทัดรัด ตรงความหมาย สละสลวย 2 ใน 4 ส่วนของเรื่อง		1 คะแนน
4. เรียงประโยคไม่ถูกต้อง ใช้คำใช้คำเยิ่นเย้อไม่ครอบคลุม		0 คะแนน
ส่วนที่ 3 การเขียนสะกดคำ	คะแนนเต็ม	2 คะแนน
1. เขียนสะกดคำถูกต้องทั้งหมด		2 คะแนน
2. เขียนสะกดคำผิด 1-2 คำ		1 คะแนน
3. เขียนผิดทั้งหมด		0 คะแนน

การใช้เพลงประกอบการสอน

เพลงและดนตรีมีความผูกพันกับมนุษย์มาตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ เริ่มตั้งแต่การรู้จักตีเกราะเคาะไม้ รู้จักใช้หินเคาะหินให้เป็นเสียงต่าง ๆ การรู้จักฮัมเพลงด้วยภาษาง่าย ๆ มาจนถึงปัจจุบันที่เพลงและดนตรีมีวิวัฒนาการ มีทั้งหลักวิชาความรู้ลึกซึ้งซับซ้อนหรือมีการใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย คนตรีและเสียงเพลงเป็นศิลปะที่สามารถกล่อมเกลาคิดใจให้นุ่มนวลละเอียดอ่อนได้ ผู้ไม่ยินดียินร้ายกับเสียงเพลงและดนตรี จิตใจย่อมหยาบกระด้างไปด้วย ดังพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตอนหนึ่งว่า

ชนใดไม่มีดนตรีกาล	ในสันดานเป็นคนชอบกลนัก
อีกใครฟังดนตรีไม่เห็นเพราะ	เขานั้นเหมาะคิดขบถปลุกภัย
หรืออุบายมุ่งร้ายจงมั่งนัก	มโนหนักมีคิ้วเหมือนราตรี
และดวงใจย่อมคำสทกปรก	ราวรกรคนเช่นกล่าวมานี้
ไม่ควรไว้ใจในโลกนี้	เจ้าจงฟังดนตรีเถิดชื่นใจ

บทพระราชนิพนธ์นี้แสดงความผูกพันระหว่างเพลงกับชีวิตมนุษย์ได้เป็นอย่างดี การนำเพลงมาใช้ประกอบการสอน สามารถฝึกทักษะให้แก่นักเรียนได้ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน และยังช่วยกล่อมเกลาคิดใจให้อ่อนโยน เกิดสุนทรีย์ อีกด้วย

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของเพลงประกอบการสอนไว้ ดังนี้

ชัยพร รูปน้อย (2540, หน้า 12) และพรฤดี ขวัญศิริกุล (2546, หน้า 26) กล่าวถึงความสำคัญของเพลงประกอบการสอนในทำนองเดียวกันว่า เพลงประกอบการสอนสามารถฝึกการฟังและการใช้ภาษาจากเพลง เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เกิดการสร้างสรรค์และเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย

กุลวรา ชูวงศ์ไพโรจน์ (2540, หน้า 13) กล่าวถึงความสำคัญของเพลงประกอบการสอนว่า

1. การสอนภาษาไทยด้วยเพลงมีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเพลงเป็นสิ่งที่บันเทิงอย่างหนึ่งที่ผู้คนชอบฟัง

2. การนำเพลงมาใช้ในการสอนภาษาไทยช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ โดยเฉพาะทักษะการฟัง เช่น การจับใจความสำคัญที่ได้จากการฟังเพลง

3. ให้ความไพเราะด้านเนื้อร้อง และทำนอง
4. สอดแทรกความรู้ ให้คติเตือนใจ การใช้เพลง
5. ช่วยกระตุ้นความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้สนุกสนานเพลิดเพลิน

เห็นความสำคัญของความงามทางภาษา ถ้อยคำในบทเพลง

วิไลพร คำสะอาด (2541, หน้า 18) กล่าวถึง ความสำคัญของเพลงประกอบการสอนว่า ในด้านการจัดการศึกษา บทเพลงมีคุณค่าสามารถใช้เป็นสื่อประกอบการเรียน เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรต้องการ

เบญจรัตน์ ปิ่นเวหา (2549, บทคัดย่อ) กล่าวถึงการนำเพลงใช้ประกอบการสอน การอ่านจับใจความสำคัญสรุปได้ว่า เพลงช่วยให้บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนดีขึ้นเพราะครุมีความเป็นกันเอง และสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมการอ่านจับใจความ ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องเพิ่มมากขึ้นจึงทำให้เขียนถูกต้องและเรียงลำดับเหตุการณ์ได้อย่างต่อเนื่อง

Horner (1993, p. 33) กล่าวถึง ความสำคัญของเพลงประกอบการสอนไว้ว่า การใช้เพลงช่วยในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน นอกจากจะให้ความสนุกสนานแล้วยังช่วยให้เกิดแรงจูงใจที่ดีในการเรียนภาษาอีกด้วย

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า เพลงประกอบการสอนภาษาไทย มีความสำคัญในด้านการจัดการศึกษา สามารถพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้ได้นานัปการ

ประเภทของเพลง

เฉลิม นาคีรักษ์, บันเทิง ชลช่วยชีพ และนลินี ฌ นคร (ม.ป.ป., หน้า 78) ได้แบ่งประเภทของเพลงไว้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เพลงไทย เป็นเพลงที่บรรเลงโดยใช้เครื่องดนตรีไทย แนวทำนอง คำร้อง จังหวะ เสียงประสาน เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของไทย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 1.1 เพลงบรรเลง หมายถึง เพลงที่ใช้เครื่องดนตรีบรรเลงล้วน ๆ มีแต่ทำนอง ไม่มีการขับร้องเพลงประกอบ เช่น เพลงโหมโรง เพลงหน้าพาทย์ เพลงเรื่อง เพลงหางเครื่อง เพลงออกภาษา เพลงเดี่ยว เป็นต้น

1.2 เพลงขับร้อง หมายถึง เพลงที่นิยมนำมาขับร้องประกอบดนตรีตามแบบของเพลงไทย คือ ร้องแล้วมีคนตรีรับ หรือร้องคลอไปกับคนตรี เช่น เพลงเถา เพลงขับ เพลงใหญ่ เพลงเกร็ด เป็นต้น

2. เพลงไทยสากล เป็นเพลงที่ประพันธ์ขึ้นตามหลักวิชาดนตรีสากล บันทึกทำนองด้วยโน้ตสากล คำร้องเป็นภาษาไทย การบรรเลงใช้เครื่องดนตรีสากลเป็นหลัก การแบ่งประเภทของเพลงไทยสากลนั้นยังไม่ปรากฏชัดเจนนัก

สำหรับในที่นี้จะขอแบ่งตามความคิดของผู้ที่อยู่ในวงการ เพลงไทยสากล ได้แก่ เพลงปลุกใจ เพลงลูกกรุง เพลงลูกทุ่ง และเพลงร่ำวง

สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (อ้างถึงใน เฉลิม นาคีรักษ์ และคนอื่น ๆ , ม.ป.ป., หน้า 64) แบ่งประเภทของเพลงไทยตามความนิยม ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. เพลงไทยสากล เดิมเรียกว่า เพลงลูกกรุง
2. เพลงไทยลูกทุ่ง
3. เพลงไทยพื้นบ้าน ได้แก่ เพลงประจำท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น เพลงหมอลำ

เพลงโนราห์ เพลงโคราช เพลงอีแซว เป็นต้น

หวานใจ บุญยุค (2545, หน้า 36) แบ่งเพลงทั่วไปในปัจจุบันออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. เพลงลูกกรุง ได้แก่ เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ความรัก ความเศร้าใจ ความผิดหวัง หรือบรรยายสภาพธรรมชาติ ฯลฯ โดยจะใช้ถ้อยคำที่สละสลวย ไพเราะและมีความหมายลึกซึ้งกินใจ ทำนองส่วนมากเป็นไปตามมาตรฐานสากล

2. เพลงลูกทุ่ง ได้แก่ เพลงที่สะท้อนภาพชีวิตของผู้คนในชนบท การใช้ถ้อยคำง่าย ๆ ตรงความหมาย ไม่ค่อยมีสำนวนที่ลึกซึ้งมากนัก ท่วงทำนองมักได้แบบจากเพลงพื้นบ้านหรือเพลงไทยเดิม ลีลาการร้องมักจะมีการเอื้อนหรือเล่นเสียงลูกค้อมาก

2. เพลงสตริง ได้แก่ เพลงในยุคสมัยปัจจุบัน เป็นเพลงที่ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ มักจะเน้นที่จังหวะร็อนแรง เนื้อร้องไม่เน้นเรื่องสัมผัส เป็นการเล่าเรื่องธรรมดา ความสละสลวยของถ้อยคำไม่มีเท่าใดนัก

สุคใจ ทศพร และคณะ (2547, หน้า 47, 103-104) ได้แบ่งประเภทของเพลงออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. เพลงไทย เป็นเพลงที่บรรเลงโดยใช้เครื่องดนตรีไทย มีแนวทำนอง เนื้อร้อง จังหวะ เสียงประสาน เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของไทย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 เพลงบรรเลง หมายถึง เพลงที่ใช้เครื่องดนตรีบรรเลงล้วน ๆ มีแต่ทำนอง ไม่มีการขับร้องเพลงประกอบ เช่น เพลงโหมโรง เพลงหน้าพาทย์ เพลงเรือ เพลงหางเครื่อง เพลงออกภาษา เพลงเดี่ยว เป็นต้น

1.2 เพลงขับร้อง หมายถึง เพลงที่นิยมนำมาขับร้องประกอบดนตรีตามแบบของเพลงไทย คือร้องแล้วมีคนตรีรับ หรือร้องคลอไปกับดนตรี เช่น เพลงเถา เพลงตับ เพลงใหญ่ เพลงเกร็ด เป็นต้น

2. เพลงไทยสากล เป็นเพลงที่ประพันธ์ขึ้นตามหลักวิชาดนตรีสากล แนวทำนอง สากลต่างไปจากแนวทำนองเพลงไทย ในปัจจุบันเพลงไทยที่เรียบเรียงขึ้นตามแนวสากลมีมากมายหลายเพลง และเพลงเหล่านี้มักจะเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย โดยทั่วไปเรียกเพลงไทยที่เรียบเรียงตามแนวสากลว่า “เพลงไทยสากล”

จากประเภทของเพลงข้างต้นสรุปได้ว่าเพลงมี 4 ประเภท คือ

1. เพลงไทยเดิม คือเพลงที่ใช้เครื่องดนตรีไทยล้วน ๆ ในการบรรเลง มีการขับร้องหรือร้องคลอไปกับดนตรี

2. เพลงไทยสากล หรือ เพลงลูกกรุง เป็นเพลงที่ประพันธ์ขึ้นตามหลักวิชาดนตรีสากลอาจนำเนื้อเพลงไทยเดิมมาเรียบเรียงเสียงใหม่

3. เพลงไทยลูกทุ่ง เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสะท้อนถึงสภาพชีวิตของคนในชนบท เป็นเพลงที่ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ทำนองดัดแปลงมาจากเพลงไทยเดิม และเพลงพื้นบ้าน

4. เพลงสตริง มีเนื้อหาในการแต่งไม่สละสลวย มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามกระแสแฟชั่น มีจังหวะดนตรีเร็ว

5. เพลงพื้นบ้าน มีมาช้านาน เป็นเพลงประจำถิ่นต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงอดีตและการผสมกลมกลืนกับ โลกที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน

ประโยชน์และคุณค่าของการใช้เพลงประกอบการสอน

Grenought (2009, p.1) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของเพลง ไว้ดังนี้

1. เพลงช่วยพัฒนาการฟังและการอ่านอย่างสนุกสนาน
2. เพลงช่วยสอนการออกเสียงอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมชาติ
3. เพลงช่วยให้สามารถจำคำศัพท์และโครงสร้างทางไวยากรณ์ได้อย่างง่ายดาย
4. เพลงช่วยกระตุ้นความกระตือรือร้นในการเรียน
5. เพลงช่วยกระตุ้นความจำ จินตนาการ และความรู้สึก
6. เพลงช่วยส่งเสริมการอภิปรายที่มีชีวิตชีวา และการเขียนเชิงสร้างสรรค์
7. เพลงช่วยในการจดจำคำศัพท์แสดงและบทร้อยกรองได้ง่ายขึ้น

Griffiee (1992, pp. 4-5) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของเพลงในการสอนภาษาไว้ว่า

1. เพลงช่วยสร้างบรรยากาศในห้องเรียน (classroom atmosphere) เพลงทำให้นักเรียนผ่อนคลายและสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานในห้องเรียน
  2. เพลงเป็นตัวป้อนทางภาษา (language input) คำพูดกับจังหวะมีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง ดังนั้นประสาทการรับรู้เกี่ยวกับจังหวะจึงเป็นพื้นฐานและบันไดขั้นต้นในการเรียนรู้ภาษา
  3. เพลงเป็นตัวป้อนทางวัฒนธรรม (cultural input) เพลงจะสะท้อนถึงสถานที่ถิ่นเกิดของมันอันเต็มไปด้วยข้อมูลทางสังคม เมื่อนำเพลงมาใช้ในห้องเรียนจึงเปรียบเสมือนนำความรู้และวัฒนธรรมเข้าห้องเรียนด้วย
  3. เพลงเป็นตำรา (song as a text) เพลงสามารถใช้เป็นตำรา เช่นเดียวกับ โคลงกลอน เรื่องสั้น นวนิยาย หรือสื่อเอกสารจริงอื่น ๆ
  4. เพลงเป็นอุปกรณ์เสริม (song and music as supplements) เพลงสามารถใช้เป็นอุปกรณ์เสริมตำราเรียน โดยตัวของมันเองในสถานการณ์การสอนหลายอย่าง
- สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการใช้เพลงประกอบการสอน คือช่วยผ่อนคลายทางอารมณ์ สร้างความสามารถในการเรียนรู้และความจำ สามารถเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้

ซึ่งนอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้วยังช่วยในการสื่อสาร และสร้างแรงบันดาลใจ และความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมและประเพณีทางสังคมอีกด้วย

การเลือกเพลงประกอบการเรียนการสอน

อวยชัย ผกามาศ (2542, หน้า 2) ได้เสนอแนวทางในการเลือกเพลงมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ดังนี้

1. เลือกเพลงที่ผู้อื่นแต่งไว้แล้วมาใช้

1.1 นำเพลงยอดนิยมทั่วไปเลือกมาใช้ทั้งเนื้อร้องและทำนองที่สัมพันธ์กับจุดประสงค์ในการเรียน

1.2 เพลงจากรายการวิทยุในโรงเรียน

1.3 เพลงจากแผนการสอน คู่มือการสอน ซึ่งส่วนใหญ่มีแถบบันทึกเสียง

2. ผู้สอนแต่งเพลงใหม่แต่ใช้ทำนองเพลงยอดนิยม หรือเลียนทำนองเพลงที่มีอยู่เดิมหรือทำนองเพลงท้องถิ่น หรือเพลงที่มีทำนองคุ้นหู

3. ครูแต่งเนื้อเพลง และทำนองเพลงที่ง่าย ๆ

4. ครูดัดแปลงเนื้อเพลงหรือทำนองเพลงเล็กน้อยเป็นที่ร้องได้ง่าย และสอดคล้องกับบทเรียน

5. ครูและนักเรียนช่วยกันแต่งเนื้อเพลง และทำนอง หรือให้นักเรียนแต่งเนื้อเพลงแล้วใส่ทำนอง หรือเลียนแบบทำนองเพลง แล้วแต่ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

6. ครูนำเนื้อเพลงมาจากหนังสือวรรณคดี และวรรณกรรมต่าง ๆ แล้วนำมาใส่ทำนองหรือดัดแปลงทำนองมีอยู่บ้างเล็กน้อย

กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ (2540, หน้า 8-13) ได้กล่าวถึง การเลือกเพลงประกอบบทเรียนว่า เนื้อหาของเพลงจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียน หรือเพื่อเป็นการฝึกทักษะ ก็จะต้องเลือกเพลงที่เหมาะสมในการฝึกทักษะนั้น ๆ

เบญจรัตน์ ปิ่นเวหา (2549, หน้า 52) ได้กล่าวถึง การเลือกเพลงประกอบบทเรียนว่า การเลือกเพลงมาใช้ประกอบบทเรียนนั้น ครูผู้สอนต้องเลือกให้เหมาะสมทั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระในบทเรียนเพื่อให้ใช้เพลงประกอบบทเรียนมีคุณค่า และประสบความสำเร็จมากขึ้น การเลือกเพลงประกอบการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงจุดประสงค์

ที่ตั้งไว้เป็นสำคัญและเลือกเพลงอย่างระมัดระวังให้เหมาะสมกับเนื้อหา ทำนอง จังหวะ ที่นำมาประกอบการสอนต้องสนุกสนาน ได้รับความสนใจจึงจะทำให้การเรียนการสอน โดยใช้เพลงมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามในการนำเพลงไปจัดกิจกรรมการเรียน การสอนก็มีข้อควรระวังอยู่บ้าง

ประทีป ดี (2546, หน้า 16) ได้กล่าวถึง ข้อควรระวังในขณะจัดกิจกรรมเพลง คือ ผู้สอนจำเป็นต้องให้กำลังใจผู้เรียนขณะร่วมกิจกรรม ผู้สอนควรให้ผู้เรียนทุกคนได้ แสดงความคิดเห็นรวมทั้งผู้เรียนที่ไม่กล้าแสดงออกด้วย ผู้สอนควรนั่งเงียบในขณะที่เปิด เพลงเพื่อให้ผู้เรียนมีสมาธิในการฟังอย่างเต็มที่ ผู้สอนไม่ควรแก้ไขความผิดพลาดของ ผู้เรียนในช่วงแรก เพื่อให้ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงออกและร่วมกิจกรรมด้วยความสบายใจ

องค์ประกอบของเพลง

รุ่งฤดี ห่อนาค (2541, หน้า 57-58) กล่าวถึง องค์ประกอบของเพลงไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. ผู้ประพันธ์คำร้อง-ทำนอง หรือคีตกวี เป็นผู้เสนอความคิด จินตนาการ อารมณ์ และความรู้สึกออกมาเป็นเพลงที่ประกอบด้วยเนื้อเรื่องและทำนอง
2. ผู้ถ่ายทอด มีหน้าที่ในการสร้างสีสันให้กับดนตรี เช่น นักร้อง นักดนตรี นักร้องประสานเสียง ผู้บันทึกเสียง และผู้ควบคุมการผลิต โดยร่วมกันนำเสนอเพลงที่มี อิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้ฟังเพลง
3. ผู้วิจารณ์ หมายถึง นักสร้างสรรค์หรือผู้ประพันธ์ เจ้าของค่ายเพลง หรือ ผู้เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่วิจารณ์ ประเมินผลงานก่อนนำไปจำหน่าย โดยเผยแพร่ทาง สื่อมวลชน รวมถึงผู้วิจารณ์ทั่วไปในสังคม
4. สื่อ ได้แก่ สื่อกลางระหว่างนักร้อง นักดนตรีและผู้ฟัง อาจได้แก่ เสียงร้อง เสียงดนตรี วิทยู โทรทัศน์ ภาพยนตร์ แผ่นเสียง เครื่องบันทึกเสียง และแถบบันทึกเสียง ซึ่งจะช่วยในการถ่ายทอดบทเพลงไปสู่ผู้ฟัง หรือกลุ่มเป้าหมาย
5. ผู้ฟัง คือ ผู้รับสารที่ได้รับการถ่ายทอดเพลง โดยการเปิดรับสื่อที่นำเสนอ ผลงาน

6. บทเพลง คือ สิ่งที่ถูกสร้างจากความคิด กลายมาเป็นเนื้อร้อง ทำนอง แล้วนำมาบรรเลงด้วยเครื่องดนตรี โดยอาศัยการเรียบเรียงและประสานประสานเสียงเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความไพเราะเพราะพริ้งน่าฟัง

7. ผู้เผยแพร่บทเพลง ได้แก่ นักร้อง หมายถึง ผู้ถ่ายทอดบทเพลงด้วยน้ำเสียง ท่วงทำและอารมณ์ นักดนตรี หมายถึง ผู้ถ่ายทอดเพลงด้วยฝีมือในการบรรเลง

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการเขียนสรุปความโดยใช้เพลงแหล่งของ พร ภิรมย์ กับเพลงไทยลูกทุ่งเป็นสื่อ ดังนั้นจึงขอเสนอประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเพลงแหล่งของ พร ภิรมย์ กับ เพลงไทยลูกทุ่ง ดังนี้

เอกสารเกี่ยวกับเพลงแหล่งของ พร ภิรมย์

เพลงแหล่งของ พร ภิรมย์ (พระพร ภิรมย์, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 7 กันยายน 2550) เป็นผลงานเพลงที่มีเนื้อหาเป็นนิทานคำกลอนอิงธรรมะ สอดแทรกคุณธรรมของพุทธศาสนาได้อย่างเหมาะสม นอกเหนือไปจากการให้ความบันเทิงแล้ว ยังช่วยส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้ฟัง และเตือนสติผู้ฟังให้คิดถึงเรื่อง บาป บุญ คุณ โทษ ความดี ความชั่ว ซึ่งแปลกไปจากเพลงประเภทอื่น ๆ เพลงที่ประพันธ์ส่วนใหญ่จะมีเนื้อเพลงเป็นนิทานคำกลอน เล่าเป็นเรื่องราวสั้น ๆ ภาษาเข้าใจง่าย มีความกระชับชัดเจน มีโครงเรื่องที่ไม่ซับซ้อนเหมาะที่จะเป็นสื่อในการเขียนสรุปความ ทำนองเพลงที่นำมาใช้ประพันธ์เพลง ส่วนมากจะเป็นทำนองเพลงไทยเดิม และเพลงพื้นบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำนองเพลงแหล่ง แสดงถึงเอกลักษณ์ของศิลปะไทยได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ องค์ความรู้ ทักษะสำคัญและคุณลักษณะในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ในวิชาภาษาไทยคือ มีความรู้ ทักษะและวัฒนธรรมการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสาร ความชื่นชม การเห็นคุณค่า ภูมิปัญญาไทย และภูมิใจในภาษาประจำชาติ

ความหมายของเพลงแหล่

แหล่ หมายถึง การเทศน์ที่ใช้เสียงและทำนองที่มุ่งความไพเราะเป็นสำคัญ เช่น เทศน์มหาชาติ เรียกว่า เทศน์แหล่ มีทั้งแหล่ใน คือเทศน์ตามคัมภีร์เทศน์มหาชาติและแหล่นอก คือเทศน์เรื่องนอกคัมภีร์มหาชาติ

แหล่ อีกความหมายหนึ่ง หมายถึง ตอนหนึ่งหรือบทหนึ่งของแต่ละกัณฑ์ในเทศน์มหาชาติ เมื่อเทศน์ไปได้ตอนหนึ่งก็เรียกได้ว่าแหล่หนึ่ง สองตอนก็สองแหล่ จบแต่ละตอน ก็เรียกว่าจบแหล่

แหล่ เป็นคำกร่อนมาจากคำว่า “นั่นแล” เพราะในการเทศน์มหาชาติทุกกัณฑ์เมื่อจบตอนหนึ่งแล้วท่านจะลงท้ายด้วยคำว่า “นั่นแล” ทุกตอนไป เมื่อลากเสียงคำว่า แล ยาวออกไปจึงกลายเป็นแหล่ไป (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), 2548)

เจ้าเมือง มณีวงศ์ (2550) ได้กล่าวถึง เพลงแหล่ไว้ว่า เพลงแหล่มีวิวัฒนาการมาจากพระที่นั่งเทศน์อยู่บนธรรมมาสน์ เทศน์มหาชาติทั้ง 13 กัณฑ์ ในสมัยก่อน พระนักเทศน์องค์ที่จะทำหน้าที่เทศน์มหาชาติในกัณฑ์ใดได้จะต้องมีลีลา มีน้ำเสียง และท่วงทำนองในการร้องออกมาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพราะในแต่ละกัณฑ์จะมีทำนองแหล่ที่ไม่เหมือนกัน เช่น เทศน์กัณฑ์มหาพน มีทำนองที่ฟังแล้วอ่อนช้อย นุ่มนวล ชวนให้ติดตามสำเนียงของพระนักเทศน์แต่ละรูปจะแตกต่างกันออกไป โดยการฝึกหัดจะต้องให้เหมาะสมกับการเทศน์ในแต่ละกัณฑ์ จะเห็นได้ว่าในการเทศน์มหาชาตินั้น มิใช่ว่าเป็นพระมีน้ำเสียงดี ไพเราะเท่านั้น แต่น้ำเสียงของพระแต่ละรูป จะต้องเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละกัณฑ์อีกด้วย และจะต้องมีการฝึกฝนคำร้อง ท่วงทำนองและลีลาในการเอื้อนเอ่ยให้ไพเราะน่ารับฟัง ทั้งนี้เพราะว่า ในการเทศน์มหาชาตินั้นถึงแม้ว่าจะมีวงดนตรีไทยรับเมื่อจบในแต่ละกัณฑ์ กล่าวคือ มีเพลงประจำกัณฑ์ แต่ในระหว่างที่พระท่านนำการเทศนาอยู่นั้น เป็นการแหล่ด้วยเสียงสดล้วน ๆ ไม่มีดนตรีและเครื่องให้จังหวะประกอบ

เมื่อคนทั่วไปมีความชอบในการที่ได้รับฟังพระเทศนาในรูปแบบแหล่ จึงมีคนเลียนแบบฝึกร้องแหล่อย่างพระ หรือบางทีก็พระสีก็ออกมาเป็นนักร้อง ร้องเพลงแหล่สำหรับศิลปินเพลงแหล่ที่เป็นที่ยอมรับกันว่า ท่านเป็นบรมครูของนักร้องเพลงแหล่ เป็นต้นฉบับของเพลงแหล่ในยุคต้น ๆ คือ พระพร ภิรมย์ หรือบุญสม ลูกอชุธยา

(ในนามคณะเถิก) ในยุคต่อมาก็มีนักร้องรุ่นหลังในวงดนตรีจุฬารัตน์ ของกรมมณฑล
อมตยกุล ท่านผู้นั้นคือ ชาย เมืองสิงห์ หรือสมเศียร พานทอง

เพลงเหล่านี้ที่น่าสนใจ น่าติดตามรับฟังในงานต่าง ๆ คงหนีไม่พ้น การแห่ด้น
กลอนสด เพราะจะเป็นเพลงที่ร้องออกมาสด ๆ ในสถานการณ์นั้น ๆ ไม่มีคนอื่นมาร้อง
ซ้ำได้ แม้แต่นักร้องเองก็ร้องใหม่อีกเที่ยวหนึ่งให้เหมือนเก่าไม่ได้เสน่ห์ของการแห่
ด้นกลอนสดจึงอยู่ที่ ความเป็นปัจจุบันทันด่วน การทำให้ผู้ฟังคาดไม่ถึงว่าจะสามารถหา
คำมาร้องได้ แต่มีการผูกสัมผัสตามแบบแผนผังของบทกลอนได้

เพลงเหล่านี้ของ พร ภิรมย์ มีลักษณะโดดเด่นพิเศษกว่าเพลงทั่วไปหลายประการ
คือ เป็นเพลงที่สืบสานวัฒนธรรมไทย ลักษณะคำประพันธ์เป็นแบบร้อย สามารถยืดหยุ่น
ได้ตามเนื้อหาสาระของเพลงเนื่องจากไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว เป็นเพลงที่ใช้ภาษาใน
การประพันธ์ได้อย่างดีเยี่ยมเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ให้ความไพเราะตามอารมณ์เพลง คำที่
เลือกเฟ้นมาใช้ประพันธ์เพลงได้ความหมายกระชับ ชัดเจน มีการสัมผัส เล่นคำ อย่าง
นักเลงกลอนถูกต้องตามฉันทลักษณ์ เป็นเพลงที่ส่วนมากจะบรรยายเป็นเรื่องราวโดยนำ
เค้าโครงเรื่องมาจากนิทาน วรรณคดีพุทธศาสนา และยกเรื่องขึ้นตามปรากฏการณ์ของ
สังคม อาชีพ เศรษฐกิจ การเอาวัดเอาเปรียบของคนในสังคม ความรักชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ ความรักระหว่างพ่อ แม่ ลูก คุณค่าที่สำคัญของเพลง คือการสอดแทรก
คำสอนในพุทธศาสนา เพื่อเตือนสติผู้ฟังเพลงได้อย่างเหมาะสม ผู้ฟังจะได้ทั้ง
ความบันเทิงและแง่คิดที่ดีในการดำรงชีวิต

ผลงานเพลงที่มีคุณค่าเป็นอมตะ

ผลงานเพลงเหล่านี้ของ พร ภิรมย์ จำนวน 104 เพลง ที่ได้สอดแทรกคำสอนของ
พระพุทธศาสนา ซึ่งบรรยายถึงกล่าวถึงหรืออ้างอิงถึง พระพุทธศาสนาในสาระ
9 ประการ ดังต่อไปนี้ (พระพร ภิรมย์, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 7 กันยายน 2550)

1. บรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับองค์พระศาสดาของศาสนาพุทธ
2. บรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับสาวกของพระพุทธเจ้า
3. กล่าวถึงพระสงฆ์
4. กล่าวถึงการอุปสมบท การทำบุญ

5. กล่าวถึงอุบาสก อุบาสิกา
6. กล่าวถึง ศาสนสถาน ได้แก่ วัด
7. อ้างอิงถึงนิทานธรรม ได้แก่
  - 7.1 นิทานธรรมจากนิทานพื้นบ้าน
  - 7.2 นิทานธรรมจากพระเถระ
  - 7.3 นิทานธรรมจากธรรมบท
  - 7.4 นิทานชาดก
8. สอดแทรกคำกลอน หรือธรรมะในพระพุทธศาสนา
9. สอดแทรกธรรมภาษิตและบทสวด

สรุปได้ว่า เพลงแหล่ ของ พร ภิรมย์ เพลงแหล่ ของ พรภิรมย์ หมายถึง ผลงานเพลงของ พร ภิรมย์ ที่สอดแทรกหลักธรรมของพุทธศาสนาในเนื้อเพลง คำคล้องจองมาจากนิทาน ท่วงทำนอง คำร้องและลีลาการร้อง การบรรเลงไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว สามารถยืดหยุ่นได้ตามเนื้อหาสาระ ทุกสิ่งที่ได้กล่าวมา สมควรที่ทุกคนต้องอนุรักษ์และเผยแพร่ไปสู่อนุชนรุ่นหลัง

ความสำคัญของเพลงแหล่ ของ พร ภิรมย์

เพลงแหล่ ของ พร ภิรมย์ เป็นเพลงที่สืบสานวัฒนธรรมไทย ที่มีความไพเราะสวยงามในการใช้ถ้อยคำในการประพันธ์อย่างยิ่ง นับเป็นภูมิปัญญาทางภาษาจึงเหมาะที่จะนำมาใช้เป็นสื่อประกอบการสอนภาษาไทย

เสนีย์ วิลาวรรณ (2546, หน้า 237) กล่าวว่าไว้ว่า คนไทยใช้ภาษาไทยมาตั้งแต่บรรพบุรุษและถ่ายทอดเป็นมรดกแก่ลูกหลานมาจนถึงปัจจุบัน ภาษาไทยมีเอกลักษณ์ของตนเองมีแง่ความงามในภาษา ที่แสดงถึงภูมิปัญญาไทยไว้อย่างชัดเจนการได้ศึกษาภูมิปัญญาไทยในภาษาจะทำให้รู้ถึงความเฉลียวฉลาด ความเชี่ยวชาญของบรรพบุรุษที่ถ่ายทอดมาทางภาษา รวมถึงข้อคิด คำสอน คติเตือนใจ ที่สอดแทรกไว้ และความงดงามของภาษาที่น่าภูมิใจยิ่ง เปรียบเสมือนภูมิปัญญาทางภาษา

กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ (2545, หน้า 197) ได้ในคำนิยามภูมิปัญญาทางภาษาไว้ว่า เป็นความรู้ทางภาษาวรรณกรรมท้องถิ่น บทเพลง ภาษิต คำพังเพย โดย

ในแต่ละท้องถิ่นที่ได้ใช้ภาษาในการสร้างผลงานต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในกิจกรรมทางสังคมที่ทำ โดยการนำภูมิปัญญาทางภาษาในการสั่งสอนอบรม พิธีกรรมต่าง ๆ การบันเทิง และการละเล่น มีการแต่งคำประพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนิทานปรัมปรา ตำนาน บทเพลง บทร้องเล่น บทเห่กล่อม บทสวดต่าง ๆ บททำขวัญเพื่อประโยชน์ทางสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมประจำถิ่น

เสนีย์ วัฒวรรณ (2546, หน้า 237) กล่าวว่า ภูมิปัญญาทางภาษา เป็นความรู้ความสามารถ ของบรรพบุรุษที่สร้างสรรค์งานต่าง ๆ โดยแฝงไว้ในภาษาและวรรณกรรม เพื่อต้องการสั่งสอนหรือสะท้อนภาพการดำรงชีวิตของบุคคลในยุคสมัยนั้น และในบางครั้งผู้แต่งยังสอดแทรกภูมิรู้ลงไปอย่างกลมกลืน โดยที่ผู้อ่านต้องตีความ หรือคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง นอกจากจะให้ความรู้แล้วยังได้รับรสไพเราะจากกวีโวหาร หรือตำนานภาษาที่สละสลวยอีกด้วย

ประโยชน์ของการนำเพลงแห่พร ภิรมย์ มาเป็นสื่อ

1. สามารถนำไปบูรณาการให้เข้ากับวิชาต่าง ๆ ได้ เช่น วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. นักเรียนได้รับการปลูกฝังในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม
3. นักเรียนซึมซับความงดงามของภาษาไทย ภูมิปัญญาไทยซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ว่า “การจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล (มาตรา 7)” และ “ในสถานศึกษาควรส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ให้รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน (มาตรา 28)”

สรุปได้ว่า เพลงแห่พร ภิรมย์ เป็นเพลงที่มีความสำคัญมีคุณค่าทางภาษา แสดงถึงภูมิปัญญาไทยมีเอกลักษณ์ของตนเอง มีความงดงามทางภาษา เหมาะอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ควบคู่กับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

เอกสารเกี่ยวกับเพลงไทยลูกทุ่ง

ส่วนเพลงไทยลูกทุ่ง ใช้ภาษาง่าย ๆ ตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน เนื้อหาจะสะท้อนถึงสภาพสังคม ความเป็นอยู่ วัฒนธรรมไทย และวิถีชีวิตของคนไทย อีกทั้งยังเป็นแหล่งรวมภูมิปัญญาของชาวบ้านอีกทางหนึ่งด้วย จึงเป็นการสมควรที่จะนำมาเป็นสื่อการสอน ดังที่ สรวีย์ เกียนสันเทียะ (2545, หน้า 4) ได้กล่าวถึง เพลงไทยลูกทุ่งว่า ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งคือ มีทำนองที่เรียบง่าย ทำให้เกิดความรู้สึกสนุก เพลิดเพลิน และจดจำได้ง่าย เมื่อรวมกับเนื้อร้องที่สะท้อนถึงความจริงในสังคมแล้ว ยิ่งทำให้เพลงลูกทุ่งมีคุณค่าด้านดนตรีที่สามารถใช้เป็สื่อในการสอนเขียนสรุปความได้อย่างดี

ความหมายของเพลงไทยลูกทุ่ง

สรวีย์ เกียนสันเทียะ (2545, หน้า 12) ได้กล่าวถึง ความหมายของเพลงไทยลูกทุ่งไว้ว่า เป็นเพลงที่สะท้อนวิถีชีวิต สภาพสังคมอุดมคติและวัฒนธรรมไทย โดยมีท่วงทำนองคำร้อง สำเนียง และลีลาการร้องการบรรเลงที่เป็นแบบแผน มีลักษณะเฉพาะซึ่งให้บรรยากาศ ของความเป็นชนบท และนอกจากนี้เพลงลูกทุ่งยังมีคุณค่า ดังนี้

1. การใช้ภาษา ภาษาที่ใช้ในเพลงไทยลูกทุ่งมีสองรูปแบบคือภาษามาตรฐานและภาษาชาวบ้าน เพลงไทยลูกทุ่งโดยส่วนมากจะใช้ภาษาชาวบ้าน ภาษาที่ใช้ในเพลงไทยลูกทุ่งจึงเป็นภาษาพื้น ๆ แบบชาวบ้านทั่วไป เข้าใจง่าย สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชาวชนบท เนื่องจากผู้ที่ฟังเพลงไทยลูกทุ่งมักเป็นชาวบ้านและชาวชนบท กอปรทั้งผู้แต่งเพลงไทยลูกทุ่งส่วนใหญ่ก็มีพื้นเพมาจากชนบท

2. สาระของคำร้องในเพลงไทยลูกทุ่งนั้นมีคุณค่าเกี่ยวกับสังคมไทยและวิถีชีวิตของชาวชนบทไทยอย่างกว้างขวาง เพลงไทยลูกทุ่งสะท้อนให้เห็นความผูกพันอันแนบแน่นของชาวชนบทกับขนบธรรมเนียมประเพณี ความยึดมั่นในพุทธศาสนา และความเชื่อเรื่องบุญกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีรวมทั้งเพลงไทยลูกทุ่งกล่าวถึง ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ การเข้าพรรษา การอุปสมบท การออกพรรษา การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า ประเพณีลอยกระทง การหมั้น การแต่งงาน ตลอดจนงานศพ

3. ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นที่ปรากฏในเพลงไทยลูกทุ่ง ได้แก่ การเล่นเพลงพื้นบ้าน การเล่นกลองยาว บุญบั้งไฟ งานซักพระ

4. สะท้อนถึงสังคมไทยและวิถีชีวิตยังมีเนื้อหาบรรยายถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติของชนบทไทย การประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ท้องทุ่ง ไร่นา แม่น้ำ ต้นไม้ สัตว์ต่าง ๆ ตลอดจนสายลม แสงแดด แสงจันทร์ ดวงดาว เป็นต้น ประชากรที่กล่าวถึงในเพลงมักเป็นชาวชนบทหรือไม่ก็คนยาก คนจน บรรยายถึงความรัก การประกอบอาชีพ ลักษณะบ้านเรือนที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การบริโภคอาหาร สิ่งบันเทิงต่าง ๆ

5. สะท้อนถึงระบบความเชื่อและระบบค่านิยมของประชากรเหล่านี้ อาทิ ความเชื่อในไสยศาสตร์และโหราศาสตร์ ค่านิยมเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ค่านิยมเชิงวัตถุในเรื่องความร่ำรวยและทรัพย์สินสมบัติ ค่านิยมในฐานันดรภาพและอำนาจ ค่านิยมในชีวิตเมืองกรุง ค่านิยมเรื่องอบายมุขและสตรี และในเนื้อหาเพลงลูกทุ่งบางส่วน ภาพพจน์ของสตรี จะถูกประณามเมื่อเสียพรหมจรรย์หรือถูกหลอกหลวง แต่กับผู้ชายแล้วเห็นว่าการมีอนุภรรยาเป็นเรื่อง โก้เก๋ เพลงลูกทุ่งบางเพลงยังเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ อันสืบเนื่องมาจากความยากจน และสภาวะธรรมชาติ เช่น สภาพนาแล้ง นาล่ม ภาวะหนี้สิน ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ การเอารัดเอาเปรียบของนายทุนเงินกู้ และพ่อค้าคนกลาง เป็นต้น เนื้อหาของเพลงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการกระจายรายได้ซึ่งยังคงเป็นปัญหาหลักของสังคมไทย

สรุปได้ว่า เพลงไทยลูกทุ่ง เป็นเพลงที่สะท้อนวิถีชีวิต สภาพสังคมอุดมคติและวัฒนธรรมไทย โดยมีท่วงทำนอง คำร้อง สำเนียง และลีลาการร้อง การบรรเลงที่เป็นแบบแผน มีลักษณะเฉพาะซึ่งให้บรรยากาศ ความเป็นพื้นบ้าน

ความสำคัญของเพลงไทยลูกทุ่ง

สรวิทย์ เคียนสันเทียะ (2545, หน้า 25) ได้กล่าวสรุปไว้ความว่า

1. ให้ความบันเทิงและเป็นสื่อในการปลุกฝังจิตใจแก่เยาวชนได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันเพลงไทยลูกทุ่งกลายเป็นสิ่งที่ควบคู่ไปกับชีวิตประจำวันของคนเราไม่ว่าจะอยู่

ในบ้าน นอกบ้าน สถานที่ทำงาน หรือในโรงเรียน แม้ในโฆษณาสินค้าต่าง ๆ จะใช้เป็นเครื่องเร้าให้คนสนใจสินค้าของตน

2. สื่อที่มีประสิทธิภาพและหาได้ง่าย สามารถนำมาใช้ได้ทันทีที่ทำให้เด็กมีความสุขเกิดความสนุกสนานกับบทเรียน
3. เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ ตลอดจนได้รับความรู้ในเนื้อหาสาระของบทเรียน
4. ช่วยทำให้เด็กเข้าใจบทเรียนได้รวดเร็วขึ้น จดจำเนื้อหาได้แม่นยำคงทนเป็นเวลานาน นอกจากนั้นยังเป็นสื่อ นำ สื่อขยาย และสื่อสรุปท้ายและใช้สอนเขียนสรุปความซึ่งเป็นสิ่งเร้าได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า การนำเพลงไทยลูกทุ่งเป็นสื่อในการสอนนอกจากจะเร้าความสนใจทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานกับบทเรียนแล้ว ยังสามารถนำมาใช้ได้ทันทีเพราะเป็นสื่อที่หาง่ายและมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนจำบทเรียนได้เร็วขึ้นและแม่นยำคงทน

ประโยชน์ของการนำเพลงไทยลูกทุ่งมาเป็นสื่อ

เพลงไทยลูกทุ่งเป็นสื่อการเรียนการสอนที่เร้าความสนใจได้อย่างหนึ่ง เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จะชอบ จึงสามารถจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโยงวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันในโรงเรียน

1. โรงเรียนระดับประถมศึกษาควรมีการประมวลความรู้ทั้งปวงให้ประสานกัน
2. เพื่อให้เห็นว่าทั้งหมดที่เรียนมานั้น คือ ชีวิต วิธีประมวลประสานความรู้วิธีหนึ่งคือ การใช้ประโยชน์เพลงไทยลูกทุ่งเป็นตัวประมวลประสาน
3. การร้องเพลงประกอบการเรียนวิชาหนึ่งก็ช่วยให้นักเรียนได้ความรู้ตั้งแต่เนื้อเรื่อง ทำนองเพลงที่ถูกต้อง ได้รับความรู้จากเนื้อหาในบทเพลง ซึ่งสามารถโยงและต่อเนื่องให้สัมพันธ์กับวิชาได้ไม่มีที่สิ้นสุด

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เพลงไทยลูกทุ่งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเป็นสื่อที่เร้าความสนใจได้เป็นอย่างดี ดังนั้นหากนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนจะทำให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีควบคู่กับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

เอกสารเกี่ยวกับจิตวิทยาการเขียนสรุปความ

แรงจูงใจ

แรงจูงใจเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการเขียนสรุปความจึงต้องเข้าใจถึงแรงจูงใจของนักเรียน เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้น เกิดความอยากเรียนรู้ บุคลิกภาพของครู วิธีสอนของครู การยกย่องชมเชย สื่อการเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ วรรณิ ลิ้มอักษร (2541, หน้า 128) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจในการเรียนการสอนสรุปได้ว่า กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและอยากรู้ อยากเห็น สร้างความเชื่อมั่นโดยให้ทำงานที่เหมาะสมกับระดับความสามารถและให้ทราบถึงความก้าวหน้าของตน การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน โดยให้เกิดความสนุกสนานให้นักเรียนตระหนักว่าอุปสรรคสามารถแก้ไขได้จากการชี้แนะ มีวิธีการเรียนที่ดีและปฏิบัติตามคำแนะนำ สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความอบอุ่น มอบงานที่ท้าทายความสามารถและให้นักเรียนได้เห็นต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่า แรงจูงใจ เป็นหัวใจสำคัญในการเรียนรู้ ระดับการเรียนของผู้เรียนจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ บุคลิกภาพของครู วิธีสอน สื่อการสอน การยกย่องชมเชย และทราบความก้าวหน้าในการเรียน

การเสริมกำลังใจ

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบโอเปอเรนต์ (operant conditioning) ของสกินเนอร์ (Skinner) ทฤษฎีการเรียนรู้ของ สกินเนอร์ (Skinner) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไข การกระทำพัฒนาขึ้น โดย สกินเนอร์ Skinner (1990) มีแนวความคิดพื้นฐานว่า พฤติกรรมของมนุษย์ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของเงื่อนไขการเสริมแรงและการลงโทษ การเสริมแรงมี 2 ประเภท คือ การเสริมแรงทางบวก (positive reinforcement) และการเสริมแรงทางลบ (negative reinforcement) การเสริมแรงทางบวก เป็นการกระทำชนิดหนึ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจกับผู้เรียนและความพึงพอใจนั้นทำให้เกิดการตอบสนองที่ต้องการมาครั้งขึ้นหรือตอบสนองอย่างเข้มข้นขึ้น เช่น การให้อาหาร

คำชมเชย ของขวัญ ฯลฯ การเสริมแรงทางลบ เป็นการพยายามทำให้เกิดการตอบสนองเพิ่มขึ้น หรือเข้มข้นขึ้น โดยการกำจัดสิ่งเร้าที่ไม่พึงประสงค์ออกไป เช่น การกำจัดเสียงดัง การลดการลงโทษ การลดการดู เป็นต้น การลงโทษ (punishment) จะให้ผลตรงกันข้ามกับการเสริมแรง กล่าวคือ การเสริมแรงเป็นการทำให้การตอบสนองเพิ่มมากขึ้น แต่การลงโทษเป็นการทำให้การตอบสนองลดน้อยลง การลงโทษทำโดยการให้สิ่งเร้าที่ไม่พึงประสงค์หรือสิ่งเร้าที่เป็นภัย ในทันทีทันใดหลังจากการแสดงผลการกระทำที่ไม่ดีหรือไม่ต้องการออกมา ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไข แบบการกระทำนั้น พฤติกรรมหรือการตอบสนองจะขึ้นอยู่กับ การเสริมแรงเป็นสำคัญ การเสริมแรง พฤติกรรมดำเนินไปอย่างช้า ๆ สม่่าเสมอ พฤติกรรมการทำโทษจะค่อย ๆ ลดลง โดยมีนักการศึกษาหลายท่านได้นำทฤษฎีนี้มาใช้ ดังนี้

ระวีวรรณ ศรีครามครัน (2549, หน้า 87) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการเรียนรู้ของ สกินเนอร์ (Skinner) สรุปได้ว่า การเสริมกำลังใจ (reinforcement) หรือการให้รางวัลแก่ผู้เรียน เมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นที่พึงพอใจของผู้สอนนั้น เป็นที่ยอมรับกันมานาน และเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับครู ซึ่งจะทำให้การสอนประสบความสำเร็จได้ โดยที่จะต้องใช้อย่างเหมาะสมไม่มากเกินไปจนทำให้ไม่มีความหมาย การเสริมกำลังใจ มีอยู่ 2 รูปแบบ คือ การเสริมกำลังใจทางบวก (positive reinforcement) และการเสริมกำลังใจในทางลบ (negative reinforcement) การเสริมกำลังใจทางบวก คือ การเสริมกำลังใจซึ่งมีผลทำให้พฤติกรรมที่ได้รับจากการเสริมกำลังใจนั้นมีขึ้นอย่างถาวร สม่่าเสมอ และบ่อยครั้ง ผู้สอนจึงต้องเข้าใจผู้เรียน และวิเคราะห์ความรู้สึกหรือพฤติกรรมของผู้เรียนด้วยการเสริมกำลังใจทางลบ คือ การทำให้ผู้เรียนอยู่ในสถานะที่ผู้เรียนไม่ต้องการจะเป็น หรือไม่พึงประสงค์ เมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น หรือปรับความประพฤติแล้วก็จะอนุญาตให้หลุดพ้นจากสถานการณ์นั้นได้ เป็นการควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนแตกต่างจากการลงโทษ ซึ่งไม่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแก้ตัวในพฤติกรรมของตนเอง

ทิสนา แคมมณี (2550, หน้า 57) กล่าวถึง ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบโอเปอร์แรนต์ของสกินเนอร์ (Skinner) โดยสรุปเป็นกฎการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การกระทำใด ๆ ถ้าได้รับการเสริมแรง จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำ

ที่ไม่มีการเสริมแรง แนวโน้มที่ความถี่ของการกระทำนั้นจะลดลงและหายไปมากที่สุด ตัวอย่างเช่น จากการทดลองโดยนำหนูที่หิวจัดใส่กล่อง ภายในมีคันบังคับให้อาหารตกลงไปในกล่องได้ ตอนแรกหนูจะวิ่งชนโน้นชนนี้ เมื่อชนคันจะมีอาหารตกมาให้กิน ทำหลาย ๆ ครั้ง พบว่าหนูจะกดคันให้อาหารตกลงไปได้เร็วขึ้น

2. การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนทำให้การตอบสนองคงทนกว่าการเสริมแรงที่ตายตัว เช่น จากการทดลองโดยเปรียบเทียบหนูที่หิวจัด 2 ตัว ตัวหนึ่งกดคันจะได้อาหารทุกครั้ง อีกตัวหนึ่งเมื่อกดคัน บางทีก็ได้อาหาร บางทีก็ไม่ได้อาหาร แล้วหยุดให้อาหารตัวแรกจะเลิกกดคันทันที ตัวที่ 2 จะยังกดต่อไปอีกนานกว่าตัวแรก

3. การลงโทษทำให้เรียนรู้ได้เร็วและลืมเร็ว เช่น จากการทดลองโดยนำหนูที่หิวจัดใส่กรงแล้วช็อตด้วยไฟฟ้า หนูจะวิ่งผ่านจนออกมาได้ เมื่อจับหนูใส่เข้าไปใหม่ มันจะวิ่งผ่านอีก จำไม่ได้ว่าทางไหนคือทางออก

4. การให้เสริมหรือให้รางวัลเมื่อร่างกายกระทำพฤติกรรมที่ต้องการ สามารถช่วยปรับหรือปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้ เช่น จากการทดลองโดยให้หนูเล่นบาสเกตบอล เริ่มจากการให้อาหารเมื่อหนูจับลูกบาสเกตบอล จากนั้นเมื่อมันโยนจึงให้อาหารต่อมา เมื่อโยนสูงขึ้นจึงให้อาหารในที่สุดต้องโยนเข้าห่วงจึงให้อาหาร การทดลองนี้เป็น การกำหนดให้

กล่าวโดยสรุป การเสริมกำลังใจ ควรระมัดระวังในการเสริมกำลังใจผู้เรียน โดยใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและกิจกรรมทางการเรียนรู้ การใช้การเสริมกำลังใจทางบวก และทางลบมากเกินไปจะเป็นการทำให้ผู้เรียนเข้าใจความสามารถของตนเองผิดพลาดได้ และการเสริมกำลังใจของผู้สอนจะมีคุณค่าน้อยลง

ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ (Thorndike's classical connectionism)

Thorndike (1898) เป็นนักจิตวิทยาและนักการศึกษาชาวอเมริกัน เป็นเจ้าของทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (S) กับการตอบสนอง (R) เขาเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ต้องสร้างสิ่งเชื่อมโยงหรือสัมพันธ์ (bond) ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง จึงเรียกทฤษฎีนี้ว่า ทฤษฎีพันธะระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง (connectionism theory) หรือทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยง

หลักการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ (Thorndike) นั้น เป็นทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยง ซึ่ง

กล่าวถึง การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยมีหลักพื้นฐานว่า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่มักจะออกมาในรูปแบบต่าง ๆ หลายรูปแบบ โดยการลองถูกลองผิด จนกว่าจะพบรูปแบบที่ดีที่สุด นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ มาใช้ เช่น

ทิสนา แคมมณี (2550, หน้า 51) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการเรียนรู้จากทฤษฎีการเชื่อมโยงของ ธอร์นไคค์ ว่า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ซึ่งมีหลายรูปแบบ บุคคลจะมีการลองผิดลองถูก (trial and error) ปรับเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะพบรูปแบบการตอบสนองที่สามารถให้ผลที่พึงพอใจมากที่สุด เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว บุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนองที่เหมาะสมเพียงรูปแบบเดียว และจะพยายามใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อย ๆ โดยกฎแห่งความพร้อม (law of readiness) หมายถึง ก่อนที่จะจัดการเรียนการสอนนั้นครูจะต้องสำรวจความพร้อมทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเสียก่อน แล้วจึงฝึกอย่างต่อเนื่อง กฎแห่งการฝึกหัด (law of exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดอย่างต่อเนื่องหรือกระทำซ้ำบ่อย ๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์และถูกต้อง กฎแห่งการใช้ (law of use and disuse) หมายถึง การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้นหากได้มีการนำไปใช้บ่อย ๆ แต่หากไม่มีการนำไปใช้อาจมีการลืมเกิดขึ้นได้ กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (law of effect) หมายถึง เมื่อนักเรียนได้รับการยกย่องชมเชยผลงานที่ได้กระทำจะทำให้เกิดความพอใจและอยากเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

มาลี จูทา (2544, หน้า 150) กล่าวถึง ความพร้อมไว้ว่า หมายถึง สภาพของความเจริญเติบโตของร่างกายบวกกับความสนใจความรู้พื้นฐานที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี และองค์ประกอบที่จะช่วยให้เกิดความพร้อม ได้แก่ ความพร้อมภายในตัวผู้เรียน และ ความพร้อมภายในโรงเรียน ได้แก่ บุคลิกของครู การจัดบทเรียน สภาพห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน

กล่าวโดยสรุป การเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จต้องเกิดจากความพร้อมอันเป็นปัจจัยสำคัญ การเตรียมสภาพแวดล้อม เตรียมบรรยากาศที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้

การสอน เตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยการกระตุ้น ให้ความสนใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ครูควรให้ความสนใจในเรื่องนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข (ทฤษฎีดอกไม้) กิตยวดี บุญเชื้อ, ปิตินันท์ สุทธิสาร, สุนทร ช่วงสุนิช และวิภา คัตนกุลพงศ์ (2541, หน้า 15) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนดำเนินไปอย่างมีความสุขประกอบด้วยแนวคิด ดังนี้

1. เด็กต้องการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจ และสมอง มีความคิด ความสนใจ ในสิ่งต่าง ๆ มีความรู้สึกรักโกรธ เสียใจ หรือดีใจ ความต้องการของเด็กย่อมต้องการความสุขในชีวิต ต้องการความร่าเริง สนุกสนาน แจ่มใส ต้องการมีจิตใจที่เบิกบาน สดชื่น

2. ครูควรเป็นผู้ที่มีความเมตตา จริงใจและอ่อนโยนต่อเด็กทุกคน ควรเข้าถึง ความรู้สึกอันละเอียดอ่อน เปิดโอกาสให้เด็กได้สานฝัน และดำเนินไปตามความฝัน

3. เด็กเกิดความรักและความภูมิใจในตัวเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ ทุกเวลา รับรู้ ความหมายของการมีชีวิตอยู่ ยอมรับทั้งจุดด้อยและจุดเด่นของตนเอง โดยครูควรช่วยให้ เด็กได้ค้นพบความสามารถของตนเอง และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถนั้น ๆ

4. เปิดโอกาสให้ได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อจะได้ค้นพบ ความสามารถของตนเองซึ่งซ่อนเร้นรอการพัฒนาอยู่ มีกำลังใจที่จะต่อเติมความฝันของ ตนเองให้สมบูรณ์ ได้รู้ว่าแขนงวิชาต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และสามารถนำเอาความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้กับตนเองได้อย่างกลมกลืนและสร้างสรรค์เพื่อ ความสุขของตนและรอบข้าง

5. บทเรียนควรมีความสนุก มีคุณภาพ แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตาม และเร้าใจให้ อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่สนใจ ครูควรทำให้บรรยากาศในห้องเรียนเต็มไปด้วยความสุข

บทเรียนที่มีคุณภาพแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. เนื้อหาและกิจกรรมต้องมีความแปลกใหม่เป็นที่น่าตื่นตื้นเต้นเร้าใจ ให้อยาก ติดตาม ไม่อยากขาดเรียน ควรมีการเชื่อมความรู้เก่าไปสู่ความรู้ใหม่ มีกิจกรรมสนุก ไม่น่าเบื่อเพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น

2. ส่วนพัฒนาคนต้องมีการขยายความรู้ออกไปสู่โลกกว้าง มีการจูงใจใฝ่หาความรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้การทำงานที่สร้างสรรค์ เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม ใจกว้าง รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

3. ส่วนเสริมสร้างทัศนคติ พยายามค้นพบตนเองและความสามารถของตน เข้าใจชีวิตและธรรมชาติตามวัยที่จะได้รับ เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เข้าใจและเห็นคุณค่าในท้องถิ่นของตน รักและเห็นประโยชน์ของการเรียนสิ่งที่เด็กเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ไม่จำกัดเฉพาะในบทเรียน สามารถนำไปประยุกต์กับชีวิตจริง เกิดประโยชน์และมีความหมาย

หลักการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กเกิดความสุขจากแนวคิดหรือองค์ประกอบต่าง ๆ สามารถนำไปสู่แนวทางของกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความสุขในการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. บทเรียนเริ่มจากง่ายไปหายาก โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะและความสามารถในการยอมรับของเด็กแต่ละวัย มีความต่อเนื่องในเนื้อหา

2. วิธีการเรียนสนุกไม่น่าเบื่อ และตอบสนองความสนใจของผู้เรียน การนำเสนอ

เป็นไปโดยธรรมชาติ ไม่ขัดเยียดหรือกดดัน เนื้อหามากเกินไป จนทำให้เกิดการล้า

3. ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้มุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ จากการประมวลข้อมูลและเหตุผลต่าง ๆ คิดอย่างมีระบบ

4. แนวการเรียนรู้สัมพันธ์และสอดคล้องกับธรรมชาติเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสความงาม บทเรียนไม่จำกัดสถานที่หรือเวลา และทุกคนมีสิทธิ์เรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียม

5. มีกิจกรรมหลากหลายสนุก ชวนให้เกิดความสนใจในบทเรียนนั้น ๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น

6. สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนเร้าใจทำให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจตรงตามเป้าหมาย ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจน คือมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนจนรู้ชัด เรียนจนทำได้

การฝึกทักษะ

ระวีวรรณ ศรีครามครัน (2549, หน้า 116) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกทักษะ (drill and practice) เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาความเร็ว และความแม่นยำในเรื่องที่เรียน โดยการทำซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญมากขึ้น นอกจากทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีทักษะ และทัศนคติต่อสิ่งที่จะต้องฝึกแล้วยังจะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง สามารถเก็บสะสมสิ่งที่ได้เรียน หรือฝึกทักษะไปแล้วเป็นเวลานาน ในการฝึกทักษะ ผู้เรียนจะต้องเข้าใจลักษณะของทักษะที่จะฝึก การใช้เวลาที่เหมาะสม สามารถรู้วิธีนำทักษะกระบวนการฝึกทักษะไปใช้ในเรื่องอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกันในชีวิตประจำวันได้ เช่น การนำไปใช้เขียนสรุปความเพื่อให้ถูกต้อง ผู้เรียนจะต้องมีการฝึกหัดอย่างต่อเนื่อง

การฝึกหัด

การฝึกหัด เป็นทักษะที่ทำให้เกิดความชำนาญในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำให้เกิดความคล่องแคล่ว ซึ่งจะเกิดประโยชน์โดยตรง หากนำมาใช้เขียนสรุปความ การที่นักเรียนจะเขียนสรุปความได้ถูกต้องนั้นจะต้องมีการฝึกหัดอย่างต่อเนื่อง โดยต้องฝึกหัดเขียนข้อสรุป ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงการฝึกหัดไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543, หน้า 61) ได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ควรให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการฝึกหัดจนกระทั่งเกิดความชำนาญ โดยการทำให้แบบฝึกหัดจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ดังนั้น ในการเขียนสรุปความ ครูผู้สอนจึงควรให้นักเรียนฝึกบ่อย ๆ จะทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดได้

สรวิทย์ เตียนสันเทียะ (2545, หน้า 37) กล่าวถึง การฝึกหัดไว้ดังนี้ การฝึกหัดเป็นทักษะที่ควรกระทำบ่อย ๆ และทำซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ในการเขียนสรุปความนั้นหากมีการฝึกหัดบ่อย ๆ และมีขั้นตอนที่เหมาะสมย่อมจะทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดและเขียนสรุปความได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การเขียนสรุปความ โดยใช้เพลงเป็นสื่อจำเป็นต้องคำนึงถึงทฤษฎีการเรียนรู้กฎแห่งความพร้อม กฎการฝึกหัดซึ่งเป็นทักษะที่ควรกระทำบ่อย ๆ และทำซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ กฎแห่งการใช้ และกฎแห่งผลที่พึงพอใจเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเขียนเขียนสรุปความไปในทางที่ดีขึ้น

การสอดแทรกจริยธรรมในการสอน

ในระหว่างการเรียนการสอน ครูจะต้องจัดกิจกรรมเสริมหรือสอดแทรกคุณธรรมให้แก่ผู้เรียนได้ มีความประพฤติดี ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และระเบียบที่ค้างของสังคม คุณธรรมที่นำมาสอดแทรกในการสอนนั้น ควรจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ความกตัญญู กตเวทิตะ ความเมตตาต่อผู้อื่น การแสดงตนต่อผู้สูงอายุ การประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสม

พอสรุปได้ว่า การเรียนการสอนการเขียนสรุปความ ควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

ดังนั้นการเขียนสรุปความ โดยใช้เพลงเป็นสื่อจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงแรงจูงใจ การเสริมกำลังใจ การฝึกทักษะ การฝึกหัด และทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเขียนสรุปความไปในทางที่ดีขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วิไลพร คำสะอาด (2541) วิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถในการใช้ภาษา ความคิดสร้างสรรค์และความสนใจวิธีสอนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอน โดยเพลงและเกมประกอบการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้เพลงและเกมประกอบการสอนกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผ่องศรี สุริยะป้อ (2545) วิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้บทเพลง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเพลงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเพลง

มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หวานใจ บุญยุก (2545) วิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการสอนคำยาวยาภาษาไทย โดยการใช้เกมและเพลงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า แผนการสอนคำยาวยาภาษาไทยโดยการใช้เพลงและเกม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.65/87.54 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการสอน คิดเป็นร้อยละ 76 หมายถึงนักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 76

ดวงเดือน จิตอารีย์ (2546) วิจัยเรื่อง การใช้เพลงเพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงคำที่ใช้พยัญชนะ ร ล ว ควบกล้ำ ของนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนการอ่านออกเสียงเฉลี่ยร้อยละ 67.90 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมใช้เพลงเพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงคำที่ใช้พยัญชนะ ร ล ว ควบกล้ำอยู่ในระดับปานกลาง

พรวิณัส รุ่งสว่าง (2547) วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนชาวเผ่ากระเหรี่ยง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เพลงไทยลูกทุ่ง ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงคะแนนเฉลี่ยก่อนการเรียนของนักเรียนเท่ากับ 16.84 คิดเป็นร้อยละ 56.09 หลังเรียนคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.27 คิดเป็นร้อยละ 87.58 ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะภาษาไทยโดยใช้เพลงไทยลูกทุ่งมีความก้าวหน้าในการพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และเขียนสูงกว่าเกณฑ์การประเมินร้อยละ 60 ในวิชาภาษาไทย ของโรงเรียนบ้านห้วยด้อม

กัณหา คำหอมกุล (2548) วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด มีความสามารถในการเขียนสรุปความ ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันไดมากที่สุด รองลงมาคือ แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท และแผนผังความคิดแบบก้างปลา และนักเรียนมี

ความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดทำให้เข้าใจบทเรียนง่าย เพราะ การเรียนเป็นลำดับขั้นตอน สามารถทำงานเสร็จตามเวลา ทำให้สรุปความได้และ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้

เบญจรัตน์ ปิ่นเวหา (2549) วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน จับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลง ประกอบการสอน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงประกอบการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคะแนนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงประกอบการสอนเห็นด้วยในระดับมาก ในด้านบรรยากาศนักเรียนเห็นด้วย มากกว่า ครูสอนด้วยเพลงอย่างเป็นกันเองและสนุกสนาน ในด้านประโยชน์ที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้นักเรียนเห็นด้วยมากกว่า เพลงนอกจากทำให้สนุกสนานแล้วเพลงยังมี สาระที่เป็นความรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนเห็นด้วยมากกว่า กิจกรรม การอ่านจับใจความทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องและเรียงลำดับเหตุการณ์ได้

งานวิจัยต่างประเทศ

Jolly (1975) ได้ศึกษาและทดลองพบว่า เพลงมีอิทธิพลอย่างจริงจังในการสอน ออกเสียง (pronunciation) ศัพท์สำนวนและโครงสร้างทางไวยากรณ์รวมทั้งเข้าใจ ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและภาษาที่ใช้ในเพลงด้วย และจากการสำรวจความเห็น ของนักเรียน ร้อยละ 91 มีความเห็นพ้องต้องกันว่าเพลงมีประโยชน์ สามารถตอบสนอง ความต้องการทั้งทางด้านจิตวิทยา และทางการศึกษา ส่วนทางด้านอารมณ์เพลงทำให้เกิด การผ่อนคลาย และสร้างบรรยากาศที่สนุกสนาน รื่นรมย์ ลดความเบื่อหน่ายในห้องเรียน ซึ่งผลทำให้เกิดความอยากเรียนมากขึ้น

Griffiee (1992) ได้ทดลองใช้กิจกรรมเพลงกับนักเรียนชาวญี่ปุ่นที่เรียนภาษา- อังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศใน 7 สถาบันทั่วประเทศญี่ปุ่นซึ่งเขาได้ใช้กิจกรรมเพลงที่ ได้รับการวิจัยและทดลองใช้มาแล้วหลายกิจกรรมซึ่งส่วนมากก็เป็นการบูรณาการมาจาก หลายแห่งพบว่ากิจกรรมที่สอนโดยใช้เพลงนั้น ทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายสร้างบรรยากาศ

ความเป็นมิตรซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและได้ความรู้พื้นฐานมากมายทั้งบริบททางสังคมและทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ในเนื้อหาของเพลงและผลการศึกษาคลองใช้กิจกรรมในครั้งนี้ ปรัชญาผลสัมฤทธิ์เป็นที่น่าพอใจ สามารถเป็นแนวทางในการเรียนการสอนและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมต่อไปได้

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า ผลการวิจัยเกี่ยวกับการนำเพลงมาใช้ประกอบการเรียนการสอนนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เพลง สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ และนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนโดยใช้เพลง